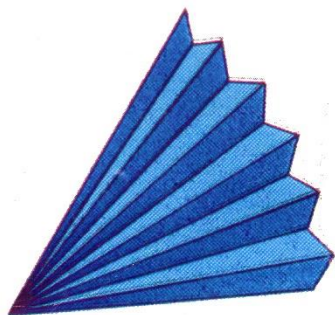
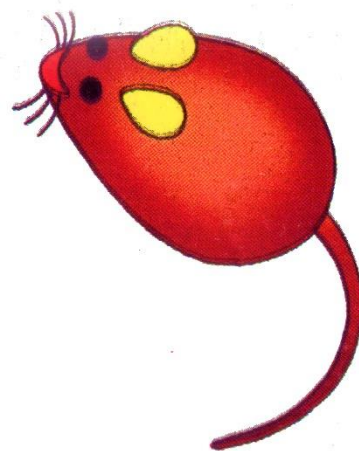

هنر

راهنمای معلم
پایه اول ابتدایی

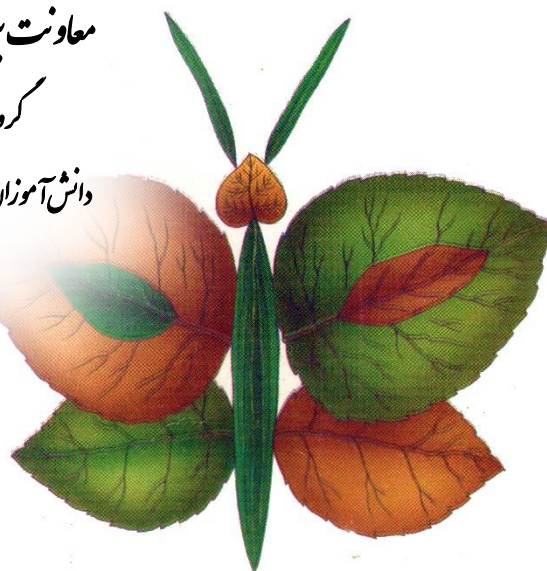

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی

گروه برنامه ریزی درسی و آموزشی

دانش آموزان حسی حرکتی (آسیب دیده بینایی)

سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

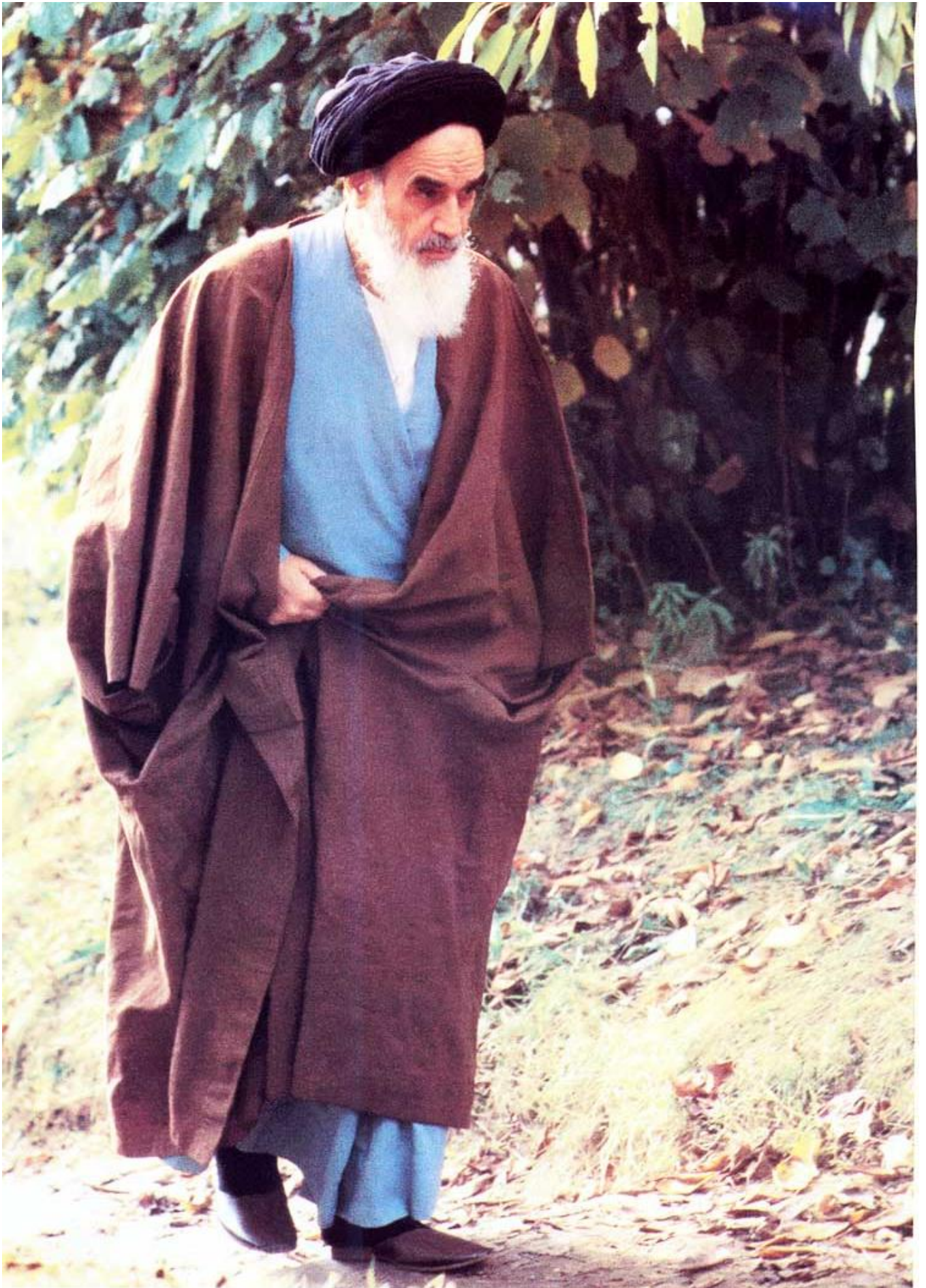

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

راهنمای کتاب هنر

پایه اول ابتدایی

(گروه آسیب دیده بینایی)

مقدمه	.....	Error! Bookmark not defined.
بخش اول کاردستی	.....	۲
فعالیت‌های بخش کاردستی	.....	۳
وسایل و مواد مورد نیاز در بخش کاردستی:	.....	۳
فصل اول: کار با قیچی	.....	۳
فصل دوم: کاغذ و تا	.....	۸
فصل سوم: کاغذ و برش	.....	۱۳
فصل چهارم: کار با مقوا	.....	۱۶
فصل پنجم: کار با خمیر	.....	۲۲
فصل ششم: دور ریختنی‌ها	.....	۲۸
فصل هفتم: کار با مهره‌ها	.....	۳۲
فصل هشتم: کار با ابر	.....	۳۵
فصل نهم: کار با چوب کبریت	.....	۳۹
فصل دهم: صداسازها	.....	۴۲
بخش دوم نقاشی (طراحی و چاپ)	.....	۴۵
فصل اول: نقاشی با حساب افزار	.....	۴۶
فصل دوم: نقاشی با انگشتان	.....	۵۴
بخش سوم قصه و نمایش	.....	۵۷
فصل اول: قصه و شعر	.....	۵۸
مقدمه:	.....	۵۹
فواید قصه‌گویی	.....	۶۰
راهنمایی مخصوص قصه	.....	۶۱
فصل دوم: نمایش	.....	۷۰
مقدمه:	.....	۷۱
نکات لازم جهت اجرای نمایش:	.....	۷۲

سعدی

هنر نقش محرکی را اجرا می کند که کودکان برای رشد در جنبه های مختلف شخصیتی به آن نیاز دارند. هنر به کودکان اجازه می دهد خلاقیت خود را بروز دهند. کودکان با هنر می آموزند در موقعیتهای گوناگون زندگی چگونه تصمیمات مهم را اتخاذ نمایند. فعالیتهای هنری موجب تربیت و تقویت عزت و اعتماد به نفس در کودکان می شود.

کارشناسان تعلیم و تربیت اذعان دارند هنر موجب آرامش و آسودگی خاطر شده و به رشد مغز کمک می کند. فعالیتهای هنری نگرانی های کودکان را از آنها دور و حتی یک روش درمانی برای اضطراب محسوب می شود.

سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی کشور با توجه به اهداف فوق و به منظور پرورش توانایی مختلف دانش آموزان آسیب دیده بینایی، کتاب هنر ویژه این گروه تالیف شده در سال ۱۳۸۰ را به همت تعدادی از آموزگاران و گروه برنامه ریزی درسی دانش آموزان آسیب دیده بینایی مورد بررسی و بازنگری مجدد قرار داد. لذا راهنمای حاضر با اعمال تغییرات در اختیار همکاران محترم قرار می گیرد، تا در سراسر کشور بصورت یکسان و هماهنگ این کتاب در زنگ هنر مورد بهره برداری قرار گیرد. همچنین مقتضی است همکاران محترم به دقت محتوای فوق را مطالعه و پیشنهادات خود را در سامانه نظرسنجی کتب به آدرس CSDEO.IR درج نمایند. شایسته است از همکاران محترم سرکار خانمها معصومه اکبری، مریم آجوند، پروین رحمانی، ریحانه کشاورز مطلق، مینو پارسی نژاد و امینه نگهبان که در بازنگری این کتاب با همکاری نمودند تقدیر و تشکر نماییم.

بخش اول

کار دستی

فعالیت‌های بخش کار دستی:

کار با قیچی	آموزش کار با قیچی در سه مرحله
کاغذ و تا	۱. آموزش انواع تا ۲. کیف ۳. موشک ۱
کاغذ و برش	۱. پیراهن ۲. شلوار ۳. پاپیون
کار با مقوای	۱. خانه ۲. درخت ۳. زنجیر ۴. نردبان
کار با خمیر	۱. گردن‌بند ۲. موش
دور ریختنی‌ها	۱. مار
کار با مهره	آموزش مرحله به مرحله با مهره‌های بزرگ و متوسط
کار با ابر	۱. گل سر پاپیونی
کار با چوب	۱. مستطیل ۲. مربع ۳. مثلث ۴. خانه ۵. درخت
صداسازها	۱. سوت سوتک ۲. ساز دهنی

وسایل و مواد مورد نیاز در بخش کار دستی:

۱- قیچی	۱۳- قرقره‌های معمولی و بلند
۲- رولت خیاطی	۱۴- ابر
۳- مداد	۱۵- شانه
۴- چسب مایع	۱۶- چوب کبریت
۵- چسب نواری	۱۷- روبان
۶- کاغذ رنگی (بریل)	۱۸- کش
۷- مقوای رنگی و سفید	
۸- خمیرهای رنگی	
۹- نخ قرقره	
۱۰- نخ کاموا	
۱۱- مهره‌های متوسط	
۱۲- مهره‌های بزرگ	

فصل ۱

کار با قیچی

این بخش که اولین مرحله از آموزش کاردستی را شامل می‌شود و خمیر مایه‌ی فعالیت‌های بعدی آن‌ها در کاردستی به شمار می‌رود، می‌بایست مورد توجه دقیق و صحیح قرار گیرد.

دانش‌آموزان اغلب به سختی می‌توانند در کار با قیچی مهارت پیدا کنند. کودکانی که پیش از رفتن به مدرسه، کارکردن با قیچی را یاد می‌گیرند برای درست کردن کاردستی‌های مدرسه، راحت‌تر خواهند بود.

قیچی مانند مداد، وسیله‌ای است که توانایی به کارگیری آن نیاز به آموزش و تمرین دارد. بهترین و مناسب‌ترین قیچی برای دانش‌آموزان قیچی‌های نوک گرد و سبک است، لذا برای آموزش صحیح، فعالیت‌های هماهنگ زیر به مربیان گرامی پیشنهاد می‌شود:

مرحله‌ی اول:

طریقه‌ی صحیح گرفتن قیچی: انگشت شست را در سوراخ کوچک دسته‌ی قیچی و دو انگشت اشاره و میانی را در سوراخ بزرگ‌تر دسته‌ی دیگر، قرار دهید و از دو انگشت انتهایی به عنوان تکیه‌گاه استفاده کنید.

- مربیان گرامی، از آماده بودن شاگردان برای چگونگی کار با قیچی مطمئن شوید، دقت کنید که تمام شاگردان قیچی را درست، در دست گرفته باشند.

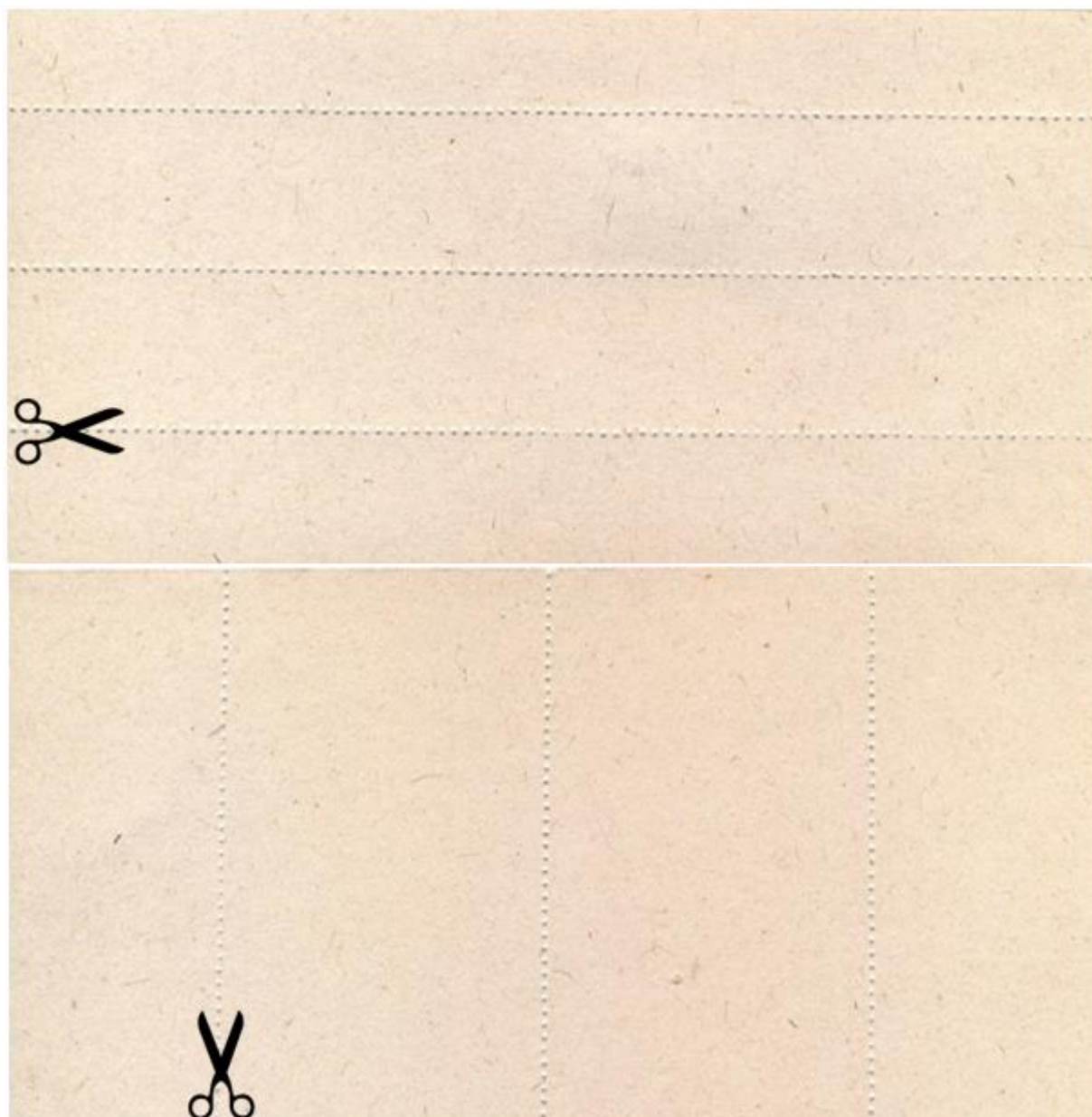
- به کودکان یادآوری کنید، قیچی را نزدیک صورتشان نبرند.

مرحله‌ی دوم:

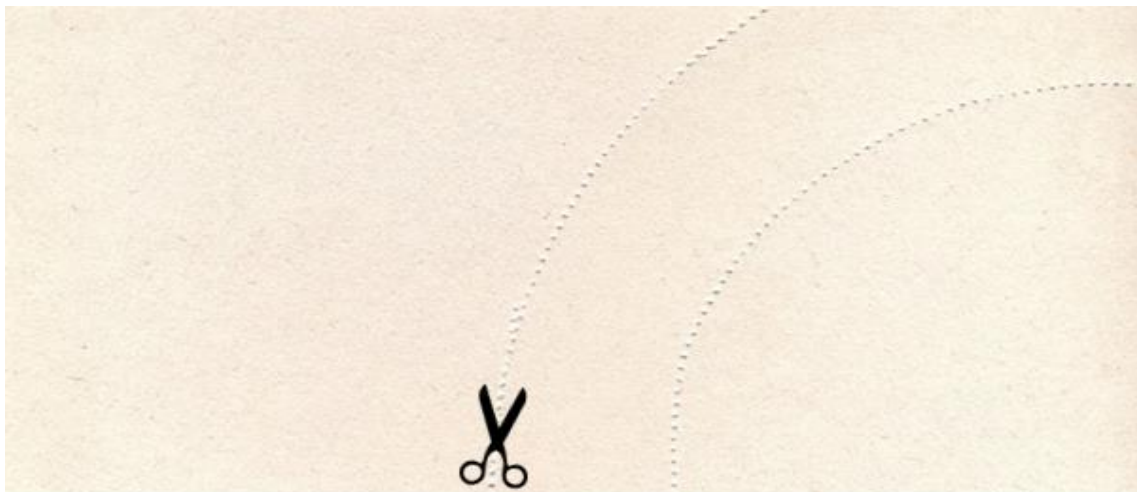
- ۱- برای شروع کار، مقداری کاغذ در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید تا بتوانند به دل‌خواه کاغذهای باطله را قیچی کنند.
- ۲- هنگامی که به مهارت لازم رسیدند خطوطی را به وسیله‌ی رولت بر روی کاغذ یا مقوای بکشید و از دانش‌آموزان بخواهید برش‌ها را در مسیر مشخص شده انجام دهند.

مربیان گرامی، بدین ترتیب عمل نمایید:

- با استفاده از رولت خیاطی خط‌های افقی و عمودی رسم کنید و از دانش‌آموزان بخواهید که با یک دست، خط رولت شده را لمس کنند و با دست دیگر، با قیچی نوک گرد آن را قیچی کنند.

- همان کار را برای خط‌های مایل، خمیده و شکسته انجام دهید و از دانش‌آموزان بخواهید خط‌ها را با لمس کردن، قیچی کنند.

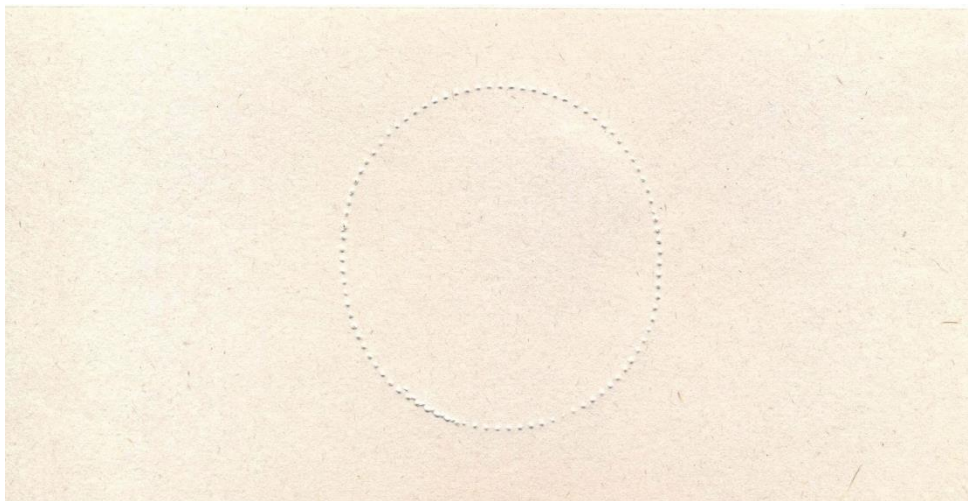
این کار را تکرار و تمرین نمایید تا دانش‌آموزان به مهارت لازم برسند.

مرحله سوم:

دانش‌آموزان پس از کسب مهارت در بریدن خط‌ها، می‌توانند شکل‌های مختلف هندسی را قیچی کنند.

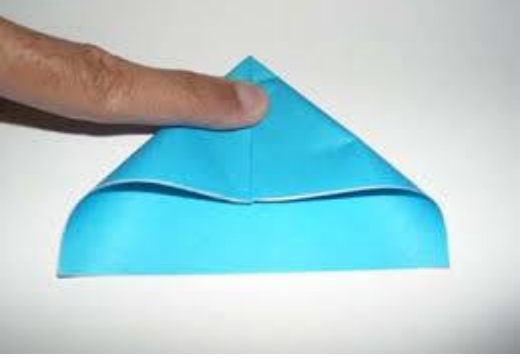
ابتدا برای یادگیری بهتر، از شکل‌های ساده‌ای چون مربع و مستطیل شروع کنید، تا به دایره مثلث و شکل حیوانات و میوه‌ها

و ... برسید.

فصل ۲

کاغذ و تا

کاغذ و تا یک سرگرمی است که در آن تنها با «تا» کردن یک تکه کاغذ، بدون آن که نیاز به بریدن و چسب زدن باشد (مگر در بعضی موارد)، اشیاء و اشکال مختلف ساخته می‌شود. هنگامی که، با یک ورق کاغذ دفتر یا کاغذ روزنامه چندبار، با انگشتان خود تا می‌کنید، اشیایی از قبیل: قایق، موشک، لیوان و .... می‌سازید که بسیار جالب خواهد بود. این هنر دارای مزایای بی‌شماری می‌باشد که یکی از آن‌ها به کار انداختن عضلات دست می‌باشد، که با «تا» کردن و تغییر حالت دادن به کاغذ این عمل انجام می‌شود. مدل‌ها به صورت طرح‌هایی ارائه شده که برای انجام هر مرحله می‌توانید به طرح‌ها نگاه کنید. آن چه که ساخته‌اید باید مشابه طرح داده شده باشد.

نکات مورد توجه در فصل کاغذ و تا:

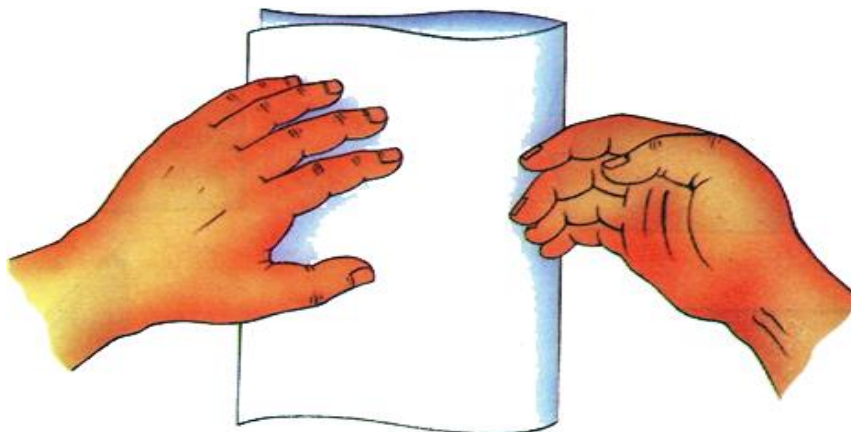
- ۱- تا کردن کاغذ باید روی یک سطح صاف و محکم انجام گیرد.
- ۲- برای آن که تای کاغذ صاف و فشرده باشند دقت کنید پس از «تا» با لمس کردن، به وسیله‌ی ناخن، خط تا بیندازید.
- ۳- تمام تاها باید با دقت انجام گیرند.
- ۴- برای کار در قسمت کاغذ و تا از کاغذهای رنگی و A۴ استفاده شود.

آموزش انواع تا:

قبل از ارائه طرح‌های کاغذ و تا، مقداری کاغذ در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید و آن‌ها را راهنمایی کنید تا به ترتیب زیر عمل نمایند و به مهارت لازم برسند.

- از دانش‌آموزان بخواهید کاغذهایی را که در اختیار دارند مطابق شکل تا بزنند.

(برای بهتر شدن کار از دانش‌آموزان بخواهید دو گوشه‌ی کاغذ را با یک دست بگیرند به طوری که دوطرفه کاملاً روی هم قرار گیرند و با پشت ناخن‌های دست دیگر خط تا ایجاد کنند.)

نحوه درست کردن بادبزن:

روش اول: دانش‌آموزان کاغذ را در لوح گذاشته و پنج خط به صورت یک خط در میان (۳،۶) بنویسند. سپس کاغذ را از لوح خارج کرده و به صورت یکی از زیر یکی از رو خط را تا کنند. در مراحل پیشرفته‌تر می‌توان از کاغذ بزرگتر استفاده کرد.

روش دوم: به روش قرینه‌سازی ابتدا کاغذ را از وسط دوتا کرده سپس چهارتا و ادامه می‌دهیم تا جایی که کاغذ اجازه دهد. کاغذ را کامل باز می‌کنیم و از روی خط تاها به صورت یکی از رو و یکی از زیر از روی خطوط تا می‌کنیم. بادبزن آماده است.

برای تمرین بیشتر از پارچه‌های مختلف و دستمال کاغذی برای تکرار استفاده کنند.

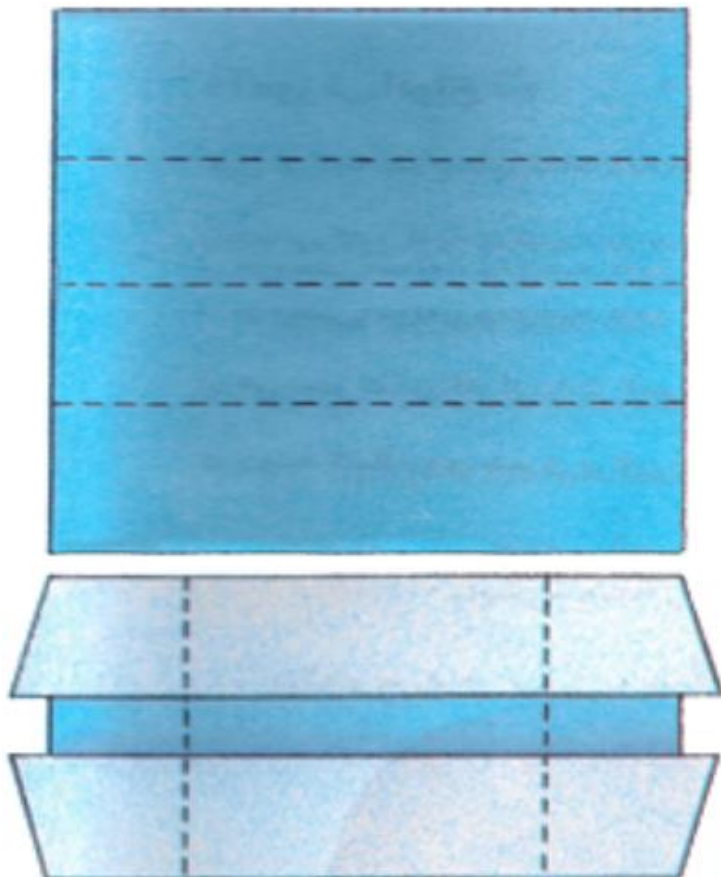
مربیان گرامی، به همین ترتیب انواع تا را با دانش‌آموزان تمرین نمایید.

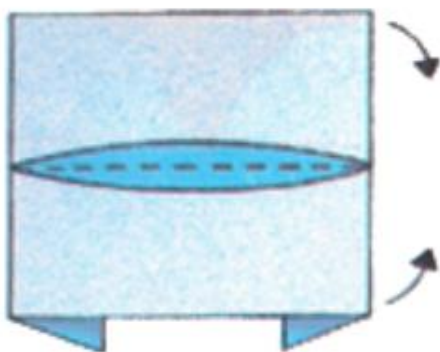
کیف

وسایل لازم: کاغذ مستطیل شکل

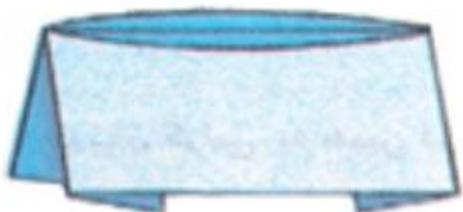
۱. از روی خط چین‌ها به رو تا بزنید.

۲. از روی خط چین‌ها به زیر تا بزنید.

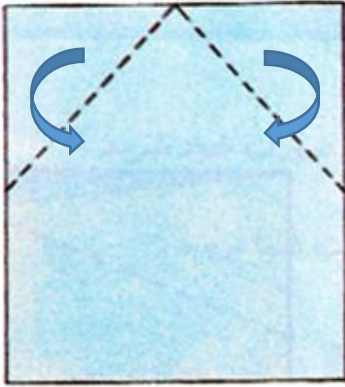
۳. از وسط دو لبه‌ی تا، به زیر تا بزنید.

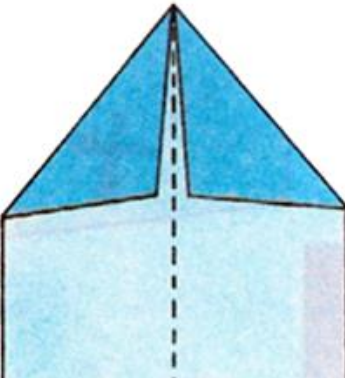
کیف شما آماده است. می‌توانید آن را در اندازه‌های مختلف درست کنید و وسایل خود را در آن نگاه‌دارید کنید.

موشک

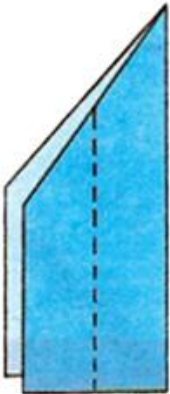
وسایل لازم: کاغذ مستطیل شکل

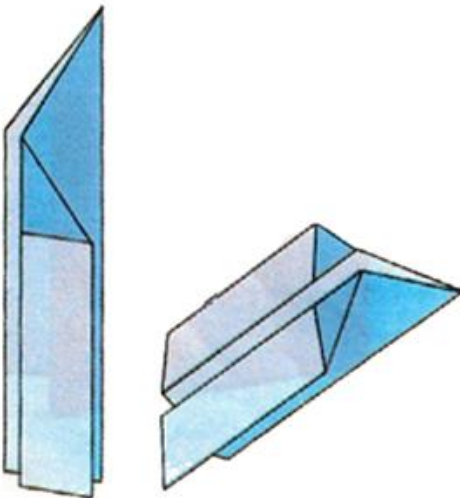
۱. مطابق شکل کاغذ را، از روی خط چین‌ها و در جهت حرکت فلش‌ها "به رو" تا بزنید.

۲. از روی خط چین به رو تا بزنید.

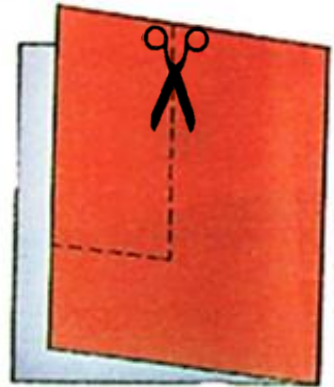
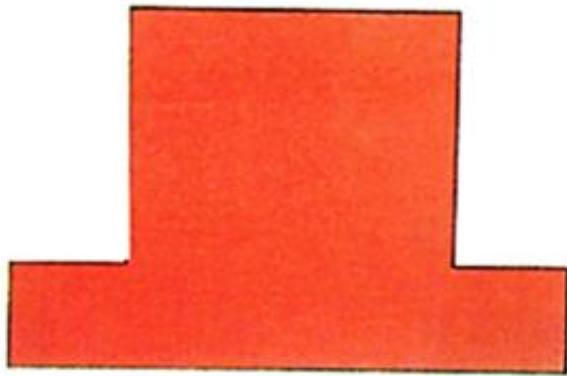
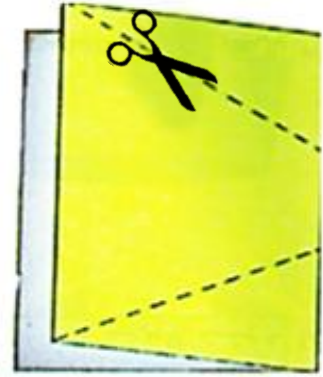
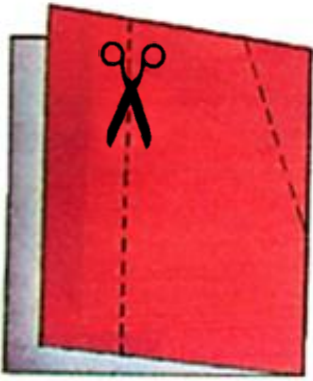
۳. از روی خط چین لبه‌ی بالایی را "به رو" و لبه‌ی زیری را "به پشت" تا بزنید.

۴. بال‌های موشک کاغذی را کمی به بالا برگردانید.

فصل ۳

کاغذ و برش

کودکان فکر می‌کنند کاغذ تنها برای نقاشی کردن و یا نوشتن است، در صورتی که آنها با بریدن، شکل دادن و ساختن بعضی از اشیاء هم می‌توانند از کاغذ لذت ببرند.
توانایی بریدن، بخشی از توانایی‌های ادراکی – حرکتی است.

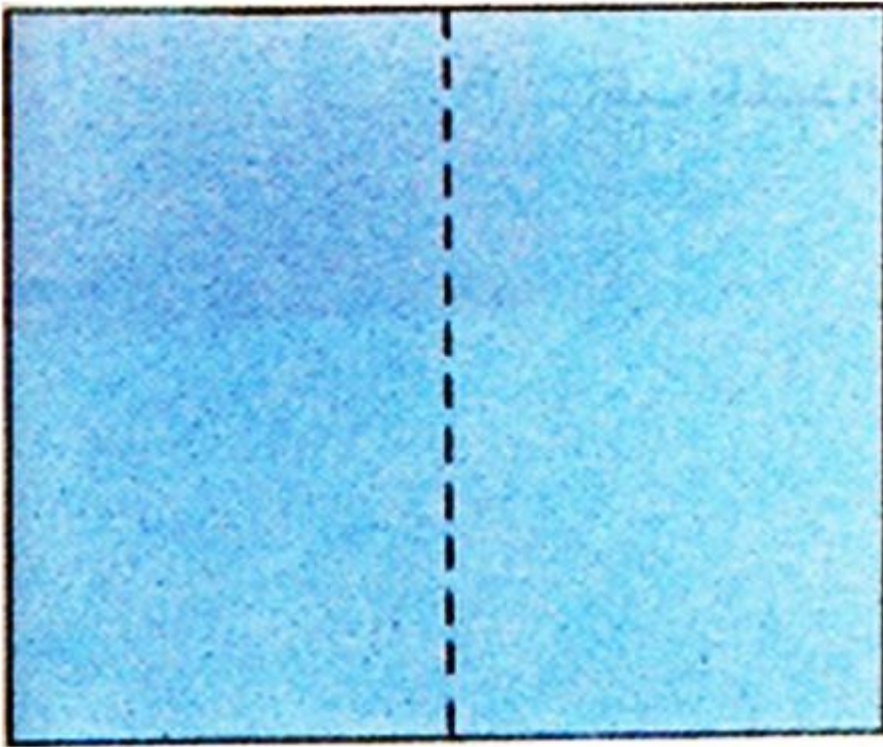
نکات مورد توجه در فصل کاغذ و برش:

۱. برای رولت کردن شکل‌ها بهتر است از ورق‌های نازک استفاده کنید.
۲. قیچی را به طرز صحیح در دست بگیرید.
۳. مواظب باشید، به هنگام استفاده از قیچی، آن را نزدیک صورت خود نبرید.
۴. مواظب باشید، به هنگام استفاده از قیچی، آسیبی به دست شما نرسد.

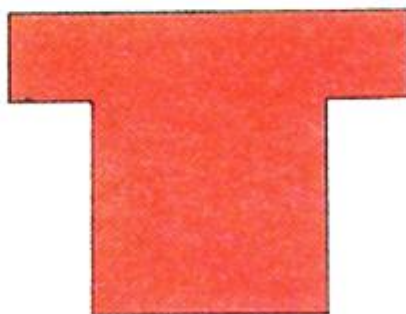
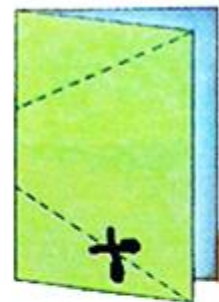
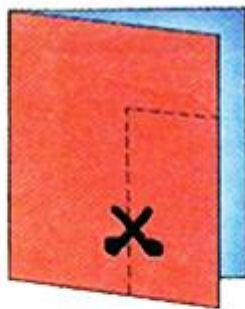
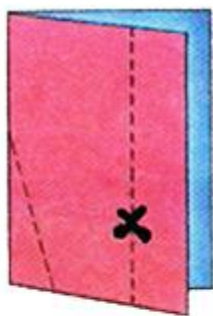
پیراهن، شلوار، پاپیون

وسایل لازم: کاغذ رنگی نازک، قیچی و رولت خیاطی

۱. کاغذهای رنگی را مانند نمونه از روی خط چین (وسط) تا بزنید، به طوری که لبه‌ها روی هم قرار گیرند.
مربیان گرامی: شکل‌ها را روی دولای بسته رولت کنید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید.

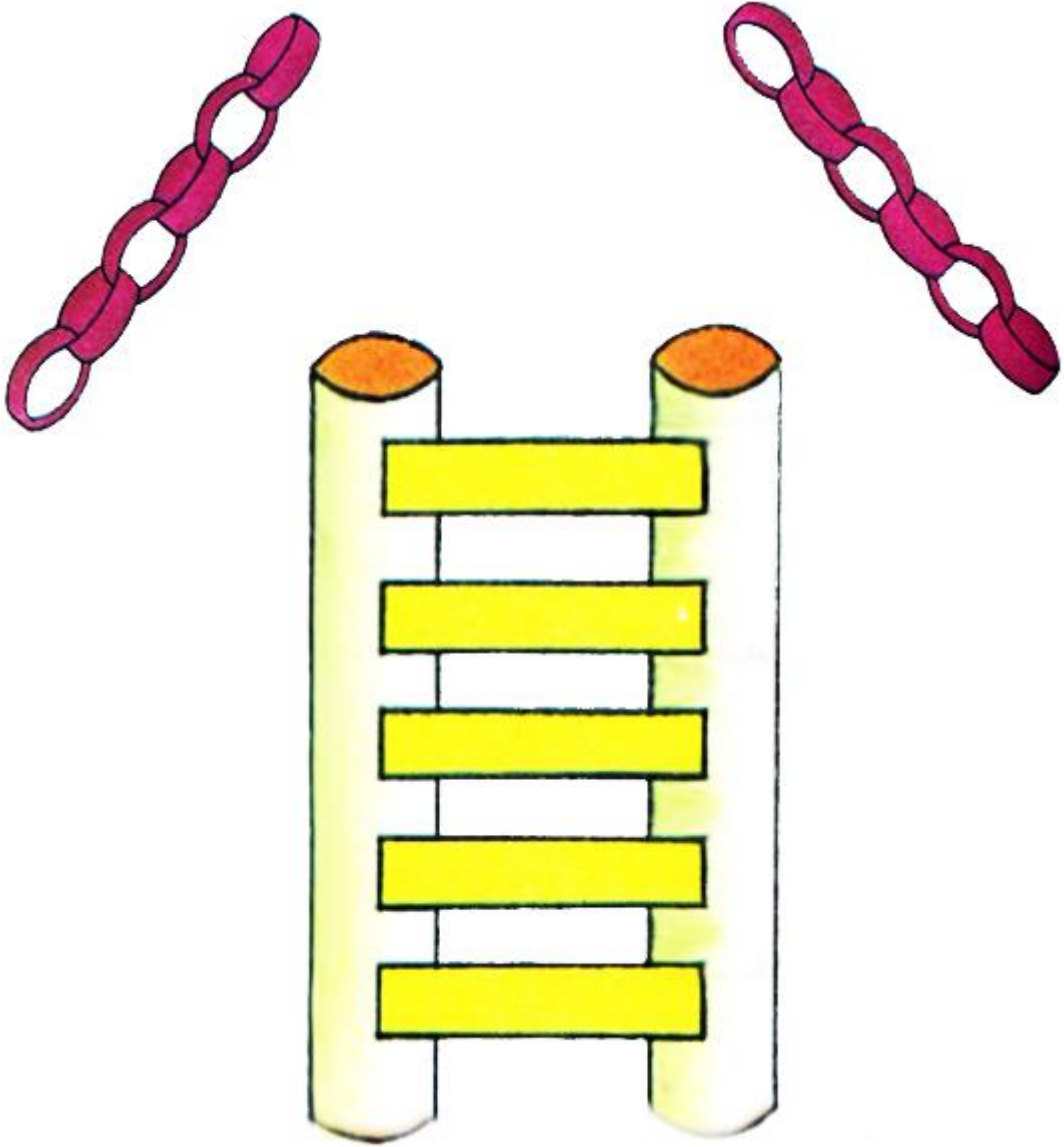

۲. شکل‌های رولت شده، را از روی خط چین‌ها برش بزنید.

فصل ۴

کار با مقوا

نکات مورد توجه در کار با مقوا:

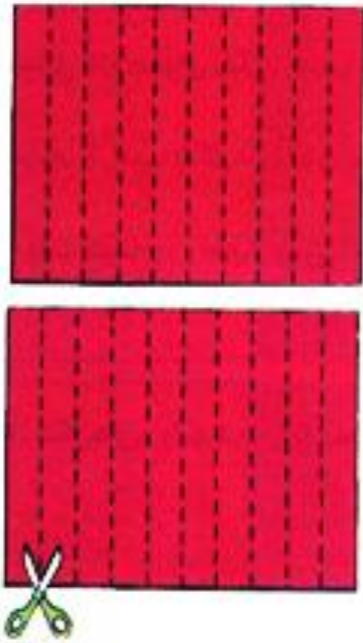
۱. مواظب باشید، به هنگام استفاده از قیچی آسیبی به دست شما نرسد.
۲. مواظب باشید، به هنگام استفاده از قیچی، آن را نزدیک صورت خود نبرید.
۳. پس از استفاده از چسب در آن را محکم ببندید تا چسب آن بیرون نریزد.
۴. دقت داشته باشید کارها (تا جایی که امکان دارد) تمیز و با دقت انجام شوند.
۵. ساخت شکل‌ها را مرحله به مرحله و با دقت انجام دهید.
۶. وسایل کار خود را در کیسه‌ای نگه‌داری کنید تا گم یا خراب نشوند.
۷. پس از اتمام کار، دست‌های خود را بشویید.

زنجیر کاغذی

وسایل لازم: کاغذ رنگی، قیچی، رولت خیاطی و چسب

مربیان گرامی: برای بهتر عمل کردن دانش آموزان کاغذ را در فاصله‌های مساوی رولت کنید و در اختیار آنان قرار دهید.

۱. خط‌های رولت شده، را با قیچی جدا کنید.

۲. یکی از نوارهای بریده شده را به شکل حلقه در آورید و بچسبانید.

۳. نوار دیگری را وارد حلقه‌ی اول کنید، سپس دولبه‌ی آن را به هم بچسبانید.

۴. به همین ترتیب، تمام نوارهای رنگی را، یکی پس از دیگری بچسبانید.

بازی و تمرین:

می‌توانید زنجیرهای رنگی بزرگ بسازید و در جشن تولد خود، اتاق را تزیین کنید.

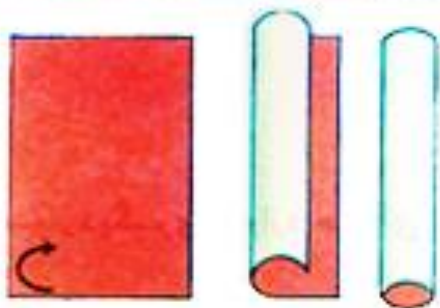
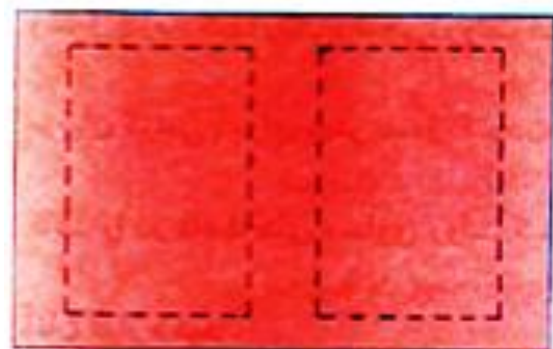

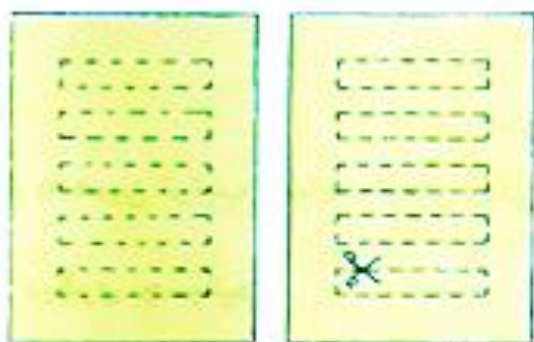
نردبان

وسایل لازم: مقوای رنگی، چسب، قیچی و رولت خیاطی
مربیان گرامی: شکل‌ها را روی مقوای رنگی بکشید
(رولت کنید) و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید.

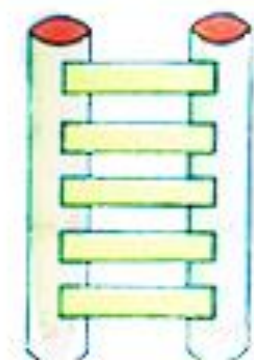
۱. شکل‌های رولت شده را با قیچی جدا کنید.

۲. مطابق شکل، مستطیل‌ها را در جهت پهنا، لوله کرده، چسب بزنید.

۳. مربیان گرامی، مطابق شکل، برای پایه‌های نردبان، چندنوار هم‌اندازه رولت کنید و از دانش‌آموزان بخواهید، آن‌ها را با قیچی جدا کنند.

۴. مطابق شکل، نوارها را با فاصله‌ی مساوی روی دو لوله بچسبانید.

توجه: برای درست کردن این نردبان ساده، می‌توانید از وسایلی مانند نی و.... استفاده کنید.

ساخت خانه

وسایل لازم: مقوای رنگی، قیچی، چسب و رولت خیاطی

مربیان گرامی، مطابق شکل، شکل ها را رولت کنید و در اختیار دانش آموزان قرار دهید.

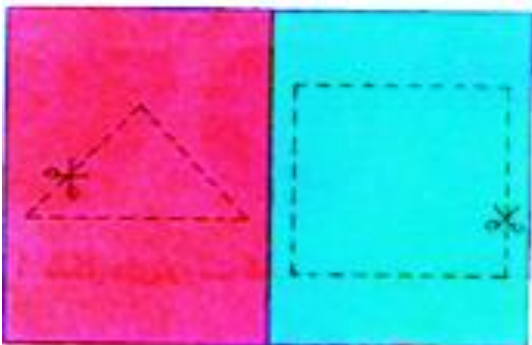
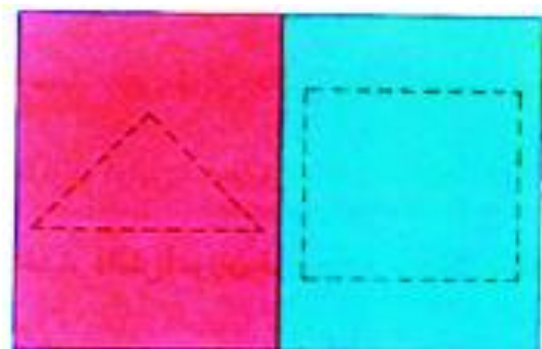
۱. شکل های رولت شده را با قیچی جدا کنید.

۲. مطابق شکل عمل کنید، دو شکل بریده شده را به هم بچسبانید.

۳. برای ساختن پنجره و درب خانه، می توانید از شکل های روبرو استفاده کنید.

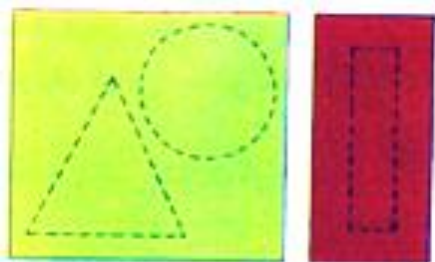
توجه:

مطابق شکل، برای باز و بسته کردن پنجره ها و درب منزل، می توانید از روی خط چین ها، برش بزنید.

ساخت درخت:

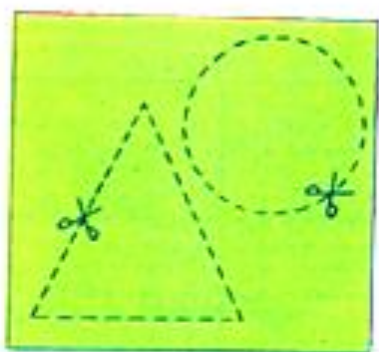
وسایل لازم: مقوای رنگی، قیچی، چسب و رولت خیاطی

مربیان گرامی: مطابق الگو، شکل‌ها را رولت کنید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید و دقت داشته باشید، اندازه‌ی تنه و سرِ درخت با هم متناسب باشند.

۱. شکل‌های رولت شده را با قیچی جدا کنید.

۲. شکل‌های بریده شده را به دلخواه انتخاب کنید و به تنه‌ی درخت بچسبانید.

فصل ۵

کار با خمیر و سفال

نکات مورد توجه در کار با خمیر:

۱. خمیرهای رنگی را در کیسه‌های پلاستیکی، به طور جداگانه نگهداری کنید.
۲. بر روی هر کیسه‌ی پلاستیکی، نام رنگ مربوط به خمیر داخل آن را، به بریل نوشته و بچسبانید.
۳. هریک از مراحل کار را با دقت انجام دهید.
۴. شکل‌های ساخته شده را در جای مناسب نگهداری کنید تا خراب نشوند.
۵. پس از اتمام کار دست‌های خود را با آب و صابون بشویید.

گردن بند خمیری

وسایل لازم: خمیرهای رنگی، نخ.

۱. مقدار کمی خمیر را در کف دو دست بچرخانید و به شکل گلوله‌ی کوچکی درآورید.

۲. خمیر گلوله‌شده را با انگشت اشاره کمی فشار دهید تا پهن گردد.

۳. با وسیله‌ای نوک‌تیز (قلم) وسط مهره را سوراخ کنید.

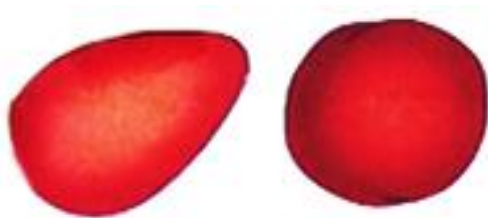
۴. از خمیرهای رنگی، تعداد زیادی مهره درست کنید. سپس آن‌ها را در محل مناسب قرار دهید تا خشک شوند.

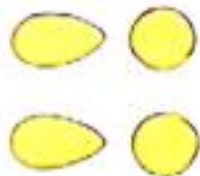
۵. نخ را از وسط مهره‌های رنگی آماده شده، بنابر سلیقه‌ی خود عبور دهید و دو سر آن را با هم گره بزنید.

موش خمیری:

وسایل لازم: خمیرهای رنگی

۱. مقداری خمیر را در کف دو دست بچرخانید و به شکل گردی درآورید. سپس یک طرف آن را بچرخانید تا به شکل اشک درآید.

۲. مطابق شکل، برای گوش‌های موش از دو خمیر رنگی استفاده کنید، ابتدا به شکل گلوله درآورید، سپس با انگشت اشاره آن‌ها را فشار دهید تا پهن شوند و در محل مناسب، روی بدن (سر) موش بچسبانید.

۳. مطابق شکل، دم، دهان و چشم‌های موش را درست کنید و در محل مناسب روی سر موش بچسبانید.

طرز تهیه گل رس

- ۱- برای آماده کردن گل رس، مقداری خاک رس خالص (خاک بنایی) از مصالح فروشی تهیه کنید. آن را به وسیله الک ریز یا پارچه توری کاملاً الک کنید. به طوری که سنگ ریزه‌های درشت و... از آن جدا شود.
- ۲- خاک الک شده را درون تشت یا ظرف بزرگی بریزید و مقدار زیادی آب به آن اضافه کنید و به هم بزنید.
- ۳- مخلوط گل رس را در آب، چند بار به هم بزنید. سپس آن را در جایی بگذارید، تا گل رس کاملاً ته نشین شود و خیس بخورد.
- ۴- چند ساعت پس از ته نشین شدن، آب اضافی روی گل را خالی کنید. برای این که گل بهتری به دست بیاورید بهتر است دوباره به آن، آب اضافه کنید و به هم بزنید و بگذارید چند روز دیگر بماند. تکرار این کار بر قوام گل می افزاید.
- ۵- پس از خالی کردن آب اضافی، بگذارید گل کمی سفت شود تا غلظت مناسب را برای ساختن اشیاء حاصل کند.
- ۶- گل رس تهیه شده را، کاملاً با دست ورز دهید (یعنی آن را ممت و مال بدهید) این کار را آن قدر ادامه دهید تا دیگر گلی به دست شما نچسبد.
- ۷- گل رس آماده است. می‌توانید آن را درون نایلون یا کیسه ای پلاستیکی، نگهداری کنید.

نکته :

- ورز دادن گل، جهت خارج کردن هوای داخل آن است. بنابراین این کار بسیار ضروری است.
- مقداری پشم گوسفند را که به آن «لویه» می گویند، به گل اضافه کنید. تا چسبندگی و انعطاف آن بیشتر شود و پس از خشک شدن، ترک نخورد. بنابراین، آن را همراه با گل ورز دهید.
- برای این کار می‌توانید از گل نی، نیز استفاده کنید.

طرز آماده کردن گل برای سفال‌گری پیش از شروع کار

- ۱- گل سفال‌گری را ورز بدهید. برای این کار ابتدا دست خود را خیس کرده و گل را مالش دهید تا گل به دست نچسبد.
- ۲- گل را روی یک سطح صاف بگذارید و با وردنه آن را به صورت لایه‌ی نازکی درآورید.
- ۳- برای زیباتر شدن کار و شکل‌شدن گل می‌توانید این کار را روی یک تکه گونی انجام دهید تا هم زیاد خیس نباشد و آب اضافی‌اش را از دست بدهد و هم منقوش به طرح گونی گردد.
- ۴- در هنگام کار، حتماً باید یک ظرف آب در کنارتان باشد، تا با خیس کردن انگشت سبابه و کشیدن آن بر سطح شیء‌ای که مشغول ساختن آن هستید، سطح آن را صاف و یک‌دست کنید.
- ۵- می‌توانید، از آب برای چسباندن اجزای طرح به یک‌دیگر، استفاده کنید.

تسبیح

وسایل لازم: گل رس، سوزن، نخ.

۱- مطابق شکل به تعداد دل خواه مقدار بسیار کمی، گل رس را بین کف دست و انگشت سبابه و میانی بچرخانید تا سطح آن ها کاملاً صاف و بدون برجستگی شوند.

۲- مطابق شکل، گل رس های گرد شده را از نخ و سوزن رد کنید و دو سر نخ را به هم گره بزنید.

۳- مطابق شکل برای سر تسبیح، مقدار کمی گل رس را بین کف دو دست، عقب و جلو ببرید تا لوله ای کوچکی به اندازه ی دل خواه درست شود و دو سر نخ را با سوزن از آن عبور دهید و گره ی بزرگ و محکمی بزنید.

۴- تسبیح درست شده را کناری بگذارید تا خشک شود.

فصل ۶

دور ریختنی‌ها

آیا تمایل دارید که در اوقات فراغت کاردستی بسازید؟ کاردستی‌هایی که وسایل بازی و سرگرمی شما باشد. با جستجو در اطراف خود شاید وسایلی مانند کاغذ، چوب، سنگ، برگ درختان، جعبه‌ی خالی کفش، کارتن مقوایی، لوله‌ی مقوایی دستمال کاغذی، قرقره‌ی خالی، جعبه‌ی خالی پودر لباس شویی، جعبه‌ی خالی دستمال کاغذی و ... پیدا کنید. ممکن است فکر کنید قوطی خالی آن‌ها بی‌مصرف و بی‌ارزش است. ولی نه!

بین این همه دور ریختنی‌ها، حتماً چیزهای قابل استفاده‌ای هم پیدا می‌شود. چیزهایی که می‌توانید با کمک آن‌ها وسایل تازه‌ای بسازید و از ساختن آن‌ها لذت ببرید.

نکات مورد توجه در ساخت کار دستی‌ها با وسایل دور ریختنی:

۱. تمیز و سالم بودن وسایل جمع‌آوری شده.
۲. در صورت امکان ضدعفونی و شستشوی وسایل جمع‌آوری شده.
۳. نگهداری آن‌ها در کیسه و مکان مناسب، تا به آسانی در دسترس قرار گیرد.

مار

وسایل لازم: شانه تخم مرغ، رنگ انگشتی یا گواش برای رنگ آمیزی، چشم عروسک یا دکمه، پولک و ...

۱- معلم از شانه تخم مرغ برش‌های طولی از قبل آماده کرده و در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد.

۲- دانش‌آموزان با استفاده از رنگ‌های انگشتی و یا گواش و ... رنگ‌آمیزی کنند.

۳- دانش‌آموز می‌تواند بدن مار را با چسباندن پولک بیشتر تزئین کند.

کفشدوزک

وسایل لازم: بطری نوشابه، رنگ، خمیر بازی

مربیان گرامی ته بطری‌ها را برش بزنید و برای رنگ‌آمیزی در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید.

۱- ته بطری‌ها را رنگ کنید. با استفاده از هر نوع رنگی که در اختیار دارید می‌توانید از اسپری رنگ استفاده کنید.

۲- برای سر کفشدوزک از خمیر بازی استفاده کنید.

فصل ۷

کار با مهره‌ها

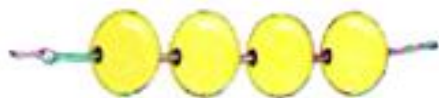

نکات مورد توجه در کار با مهره‌ها:

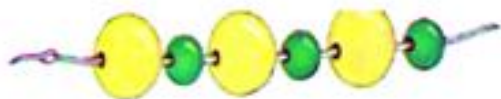
- ۱- برای راحتی و سرعت در انجام کار، مهره‌های درشت و متوسط را در دو ظرف جداگانه نگهداری کنید.
- ۲- در انجام هر یک از مراحل، دقت لازم را داشته باشید.

مهره‌ها

وسایل لازم: مهره‌های درشت و متوسط سوراخ‌دار و نخ نایلون (کش قیطانی)

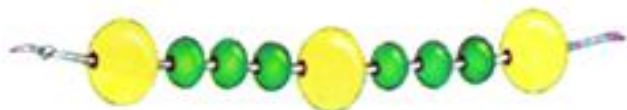
مرحله‌ی اول : تعدادی مهره‌ی درشت را به ترتیب از نخ نایلون، عبور دهید.

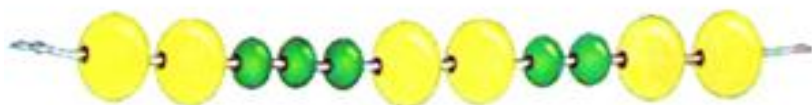
مرحله‌ی دوم : به ترتیب یک مهره‌ی درشت و یک مهره‌ی متوسط را به صورت یک در میان از نخ عبور دهید.

مرحله‌ی سوم : مطابق شکل، به ترتیب یک مهره‌ی درشت و دو مهره‌ی متوسط را از نخ عبور دهید.

مرحله‌ی چهارم : مطابق شکل، به ترتیب یک مهره‌ی درشت و سه مهره‌ی متوسط را از نخ عبور دهید.

مرحله‌ی پنجم : مطابق شکل، به ترتیب دو مهره‌ی درشت، دو یا سه مهره‌ی متوسط را از نخ عبور دهید.

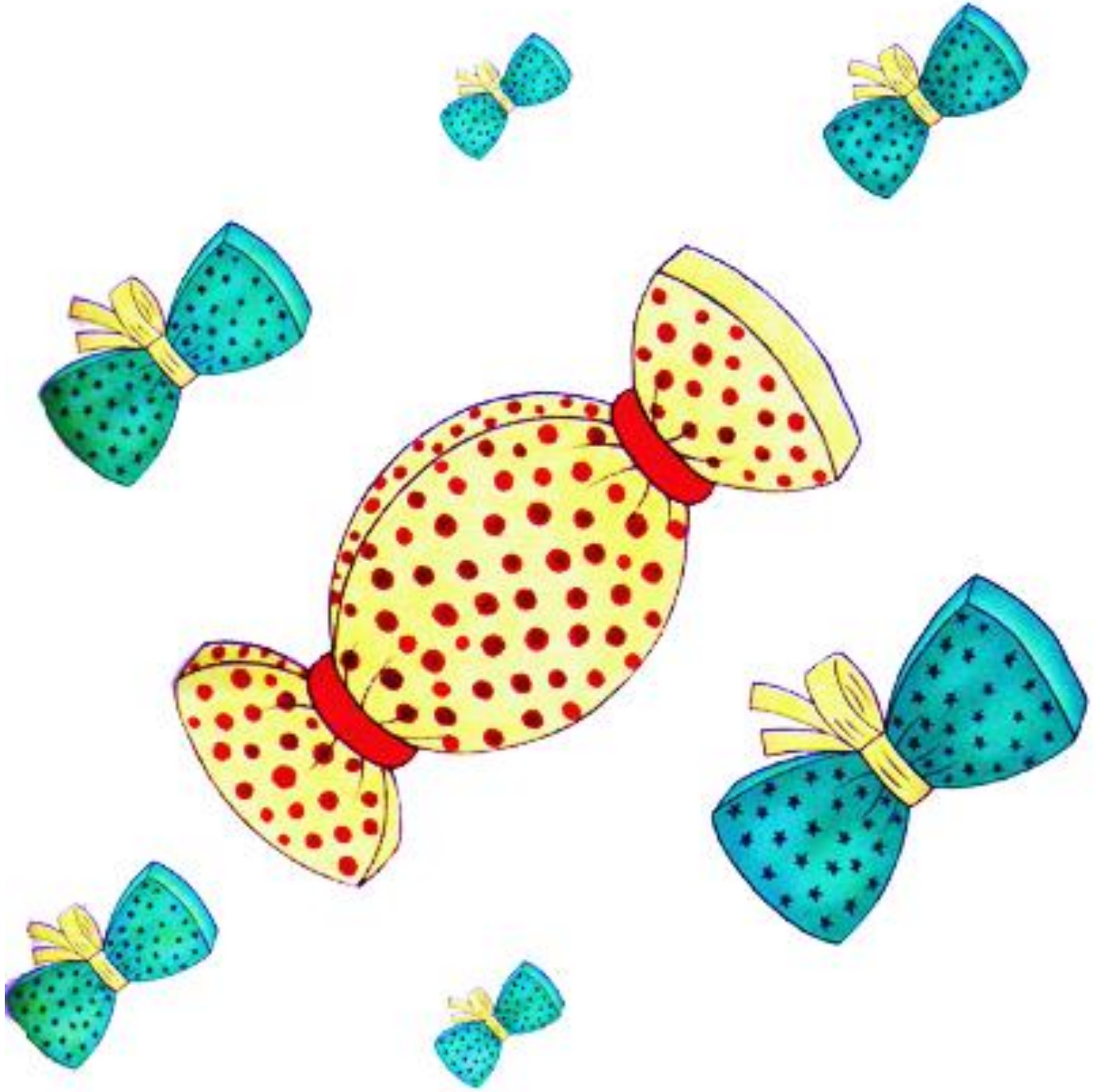
توجه:

شما می‌توانید پیش از شروع کار، یک سر نخ را گره‌ی محکم و بزرگی بزنید تا مهره‌ها در نیاید.

فصل ۸

کار با ابر

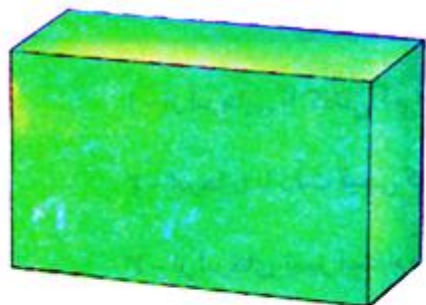

نکات مورد توجه در کار با ابر:

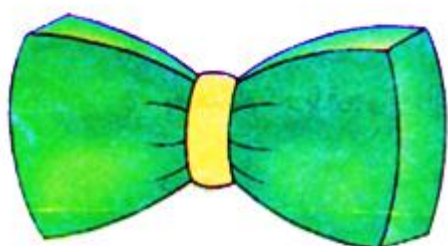
- ۱- از ابرهایی با ضخامت کم استفاده کنید.
- ۲- ابرها را با دقت قیچی کنید تا خراب نشوند.
- ۳- از ابرهای تمیز استفاده کنید.
- ۴- وسایل کار خود را در کیسه‌ای نگه داری کنید تا در صورت نیاز به آسانی در دسترس قرار گیرند.
- ۵- به هنگام کار با قیچی، موارد ایمنی را مورد توجه قرار دهید.

گل سر پایبونی

وسایل لازم: کش، ابر

۱- ابر مستطیل شکلی را با کلفتی ۲ سانتی متر به اندازه‌ی دل خواه آماده کنید.

۲- از وسط درازای مستطیل، آن را با کش ببندید.

توجه:

شما می‌توانید با چسباندن پولک، مروارید، شکوفه و ... گل سر پایبونی خود را تزئین کنید و از آن برای بستن موهای خود استفاده کنید.

قایق

وسایل لازم: اسفنج ظرفشویی - نی - تعلق

۱- نی را در وسط اسفنج قرار دهید.

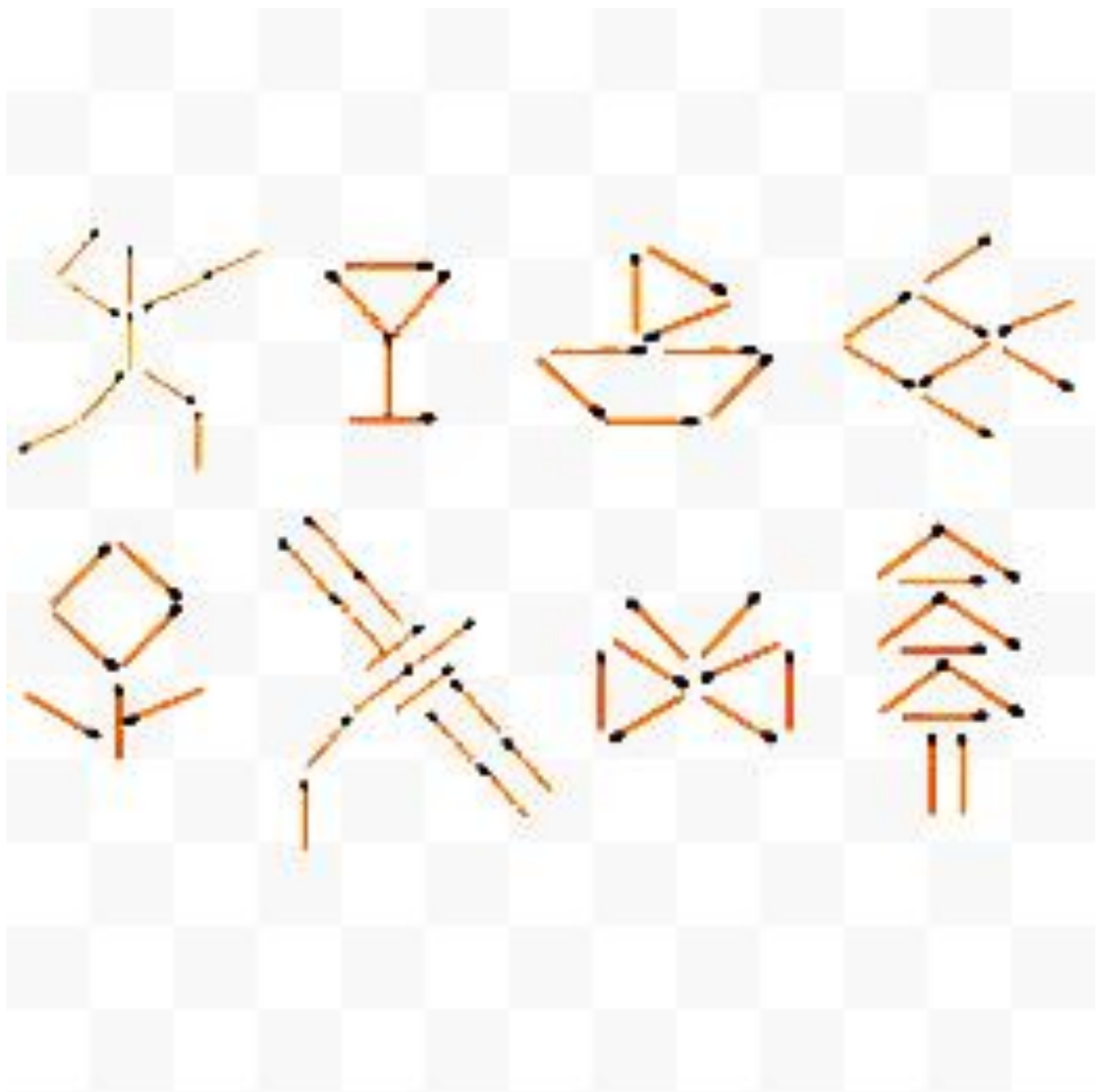
۲- تعلق را به شکل مستطیل برش زده، در اختیار دانش آموز قرار دهید. در دو طرف تعلق دو عدد شیار ایجاد کنید.

۳- نی را از دو شیار تعلق عبور دهید. می توانید با دوستانتان بازی کنید.

فصل ۹

کار با چوب کبریت

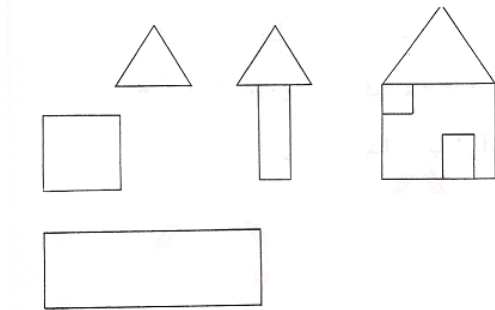

نکات مورد توجه در کار با چوب کبریت:

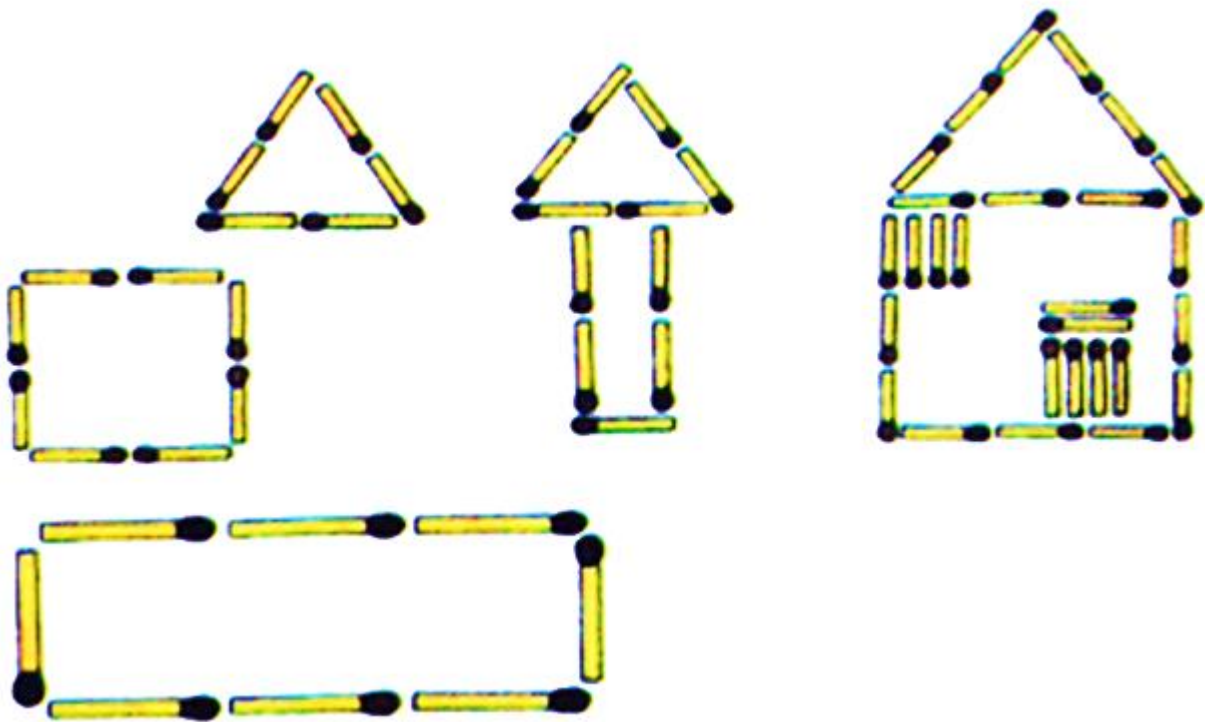
۱. از چوب کبریت‌های سالم استفاده کنید.
۲. از نزدیک کردن چوب کبریت‌ها به چشم، دهان، گوش ... خودداری کنید.
۳. به هنگام کار با چوب کبریت‌ها، موارد ایمنی را مورد توجه قرار دهید و از روشن کردن آن‌ها جداً خودداری کنید.
۴. پس از چسب زدن دور هر یک از شکل‌ها، در آن را ببندید، تا چسب آن بیرون نریزد.
۵. برای ساخت شکل‌ها می‌توانید از چوب‌های آماده، چوب بستنی و ... استفاده کنید.

کار با چوب کبریت

وسایل لازم: چوب کبریت، چسب چوب، رولت خیاطی، مقوا (کاغذ بریل)
مربیان گرامی: شکل‌های مختلفی را مانند نمونه روی مقوا بکشید و رولت کنید و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید.

۱. دورتادور شکل‌ها را مانند نمونه به صورت مرتب، چوب کبریت بچسبانید.

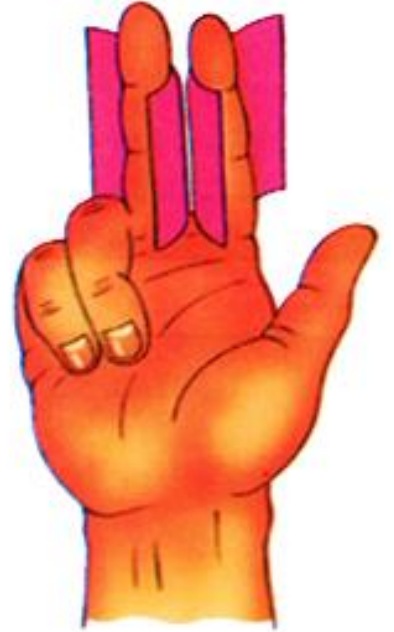

مربیان گرامی:

دقت داشته باشید که شکل‌های کشیده شده، به اندازه‌ی چوب‌های کبریت و یا متناسب با آن‌ها باشند.

فصل ۱۰

صدا سازها

سوت سوتک کاغذی

وسایل لازم: یک ورق کاغذ (نازک) و قیچی

مربیان گرامی:

روی ورق کاغذ، دو مربع یا مستطیل هم اندازه بکشید (رولت کنید) و در اختیار دانش آموزان قرار دهید.

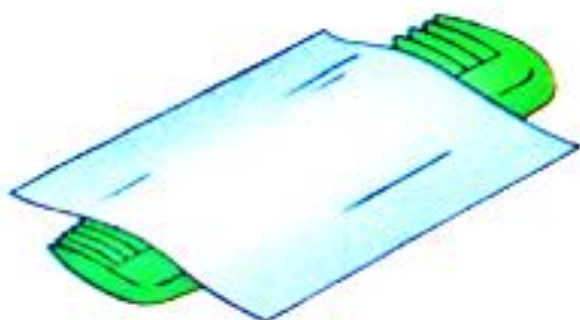
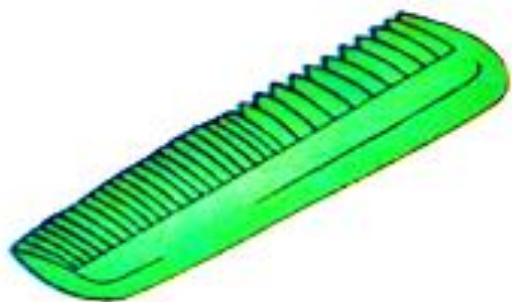
۱. شکل های رولت شده را با قیچی جدا کنید.

۲. دو شکل جدا شده را در میان دو انگشت اشاره و میانه نگه دارید و روی لبها قرار دهید و با شدت فوت کنید.

ساز دهنی

وسایل لازم: یک ورق کاغذ نازک، شانه

۱. مطابق شکل کاغذ را روی شانه قرار دهید و دو طرف آن را با دستها نگه دارید.

۲. لبها را روی شانه قرار دهید و بدمید تا صدای آهنگ بشنوید.

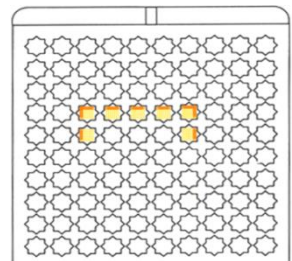
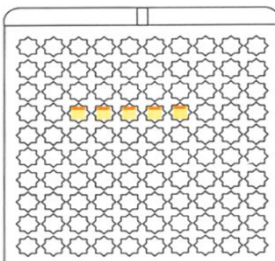
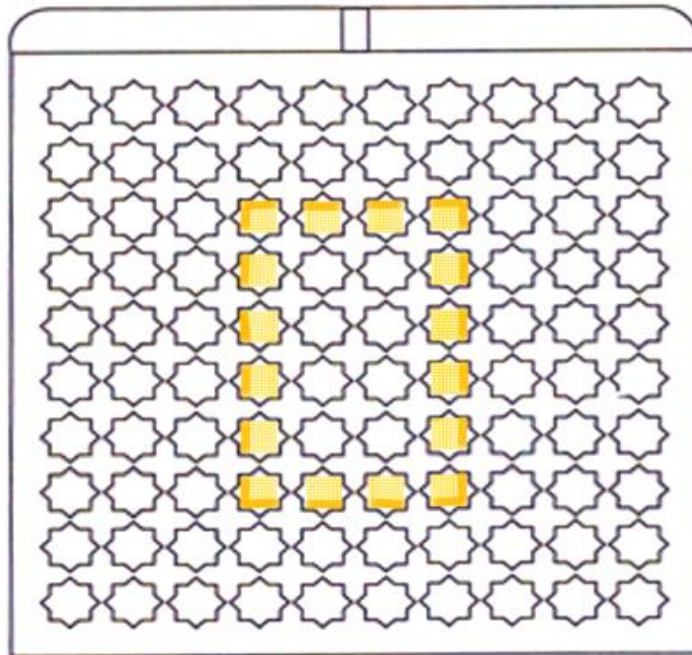
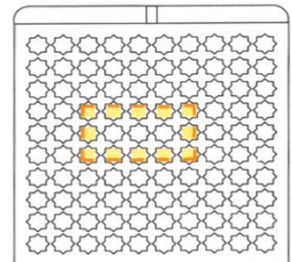
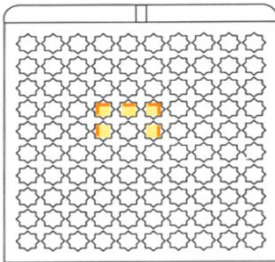
بخش دوم

نقاشی

(طراحی و چاپ)

فصل ۱

نقاشی با حساب افزار

«نقاش زیبا آفرین را سپاس می‌گوییم که دست، ذهن، حس و ... را برای به نقش درآوردن زیبایی‌ها به ما هدیه کرده است.»

به دست‌هایت نگاه کن، به انگشت‌ها و بندهای آن دقت کن. آیا می‌توانی بدون دست نقاشی کنی؟! آیا دوست داری، این ابزار را که اصلی‌تر از دیگر وسایل و مواد هستند بهتر بشناسی و بهتر مورد استفاده قرار دهی؟! چگونه می‌توانی دست‌هایت را برای کشیدن نقاشی‌ها و زیبایی‌ها کنترل کنی؟ مثل این که به یک وسیله‌ی دیگر نیاز داری! آیا می‌دانی آن وسیله چیست؟ بله؛ این وسیله همان ذهن جستجوگر توست که در همه حال تو را همراهی می‌کند. اگر ذهن و فکر خود را به کمک وسایل بیاوری، مطمئناً وسایل کار تو کاملاً آماده خواهد شد. حالا لازم است که دست تو مهارت پیدا کند تا آن‌چه را که حس (لمس) می‌کنی، بتوانی بکشی و با ذهن خودت به آن رنگ و بویی ببخشی. بوی خوب گُل و هوای با نشاط بهار، با کمک همه‌ی ابزار و وسایل کار تو برای ما، روی کاغذ نقاشی می‌شود. سیاهی شب با ذهن تو زیباترین سیاهی می‌شود و سردی زمستان با ذهن تو روی کاغذ نقش می‌بندد. من گرمای تابستان و زیبایی پاییز را با دید تو در نقاشی‌هایت می‌بینم. پس بیا، و وسایل کار را آماده کن تا با هم نقاشی کنیم.

وسایل و مواد مورد نیاز در بخش نقاشی

۱. کاغذ بریل
۲. لوح حساب
۳. لوح و قلم
۴. مهره حساب
۵. رنگ گواش و قلم مو

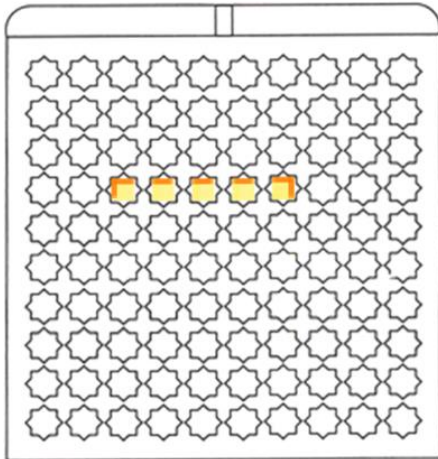
نکات لازم جهت راهنمایی دانش‌آموزان :

۱. توجه و دقت نظر دانش‌آموزان را به محیط اطراف خود جلب کنید و موضوعی مشخص از پدیده‌های محیطی را مطرح کنید تا بتوانند آن چه را که دریافته‌اند به زبان ساده بیان کنند و به تصویر بکشند.
۲. ویژگی‌های مثبت نقاشی‌های دانش‌آموزان را بیان کنید.
۳. در کشیدن نقاشی خلاق از دادن هر الگویی، خودداری کنید.
۴. دانش‌آموزان را با طرز کار و چگونگی استفاده از وسایل نقاشی، آشنا کنید.
۵. برای نقاشی از ابزاری چون مداد شمعی، پاستل، آبرنگ و رنگ گواش استفاده کنید.
۶. وسایل خطرناک و غیربهداشتی را، در اختیار دانش‌آموزان قرار ندهید.
۷. در نقاشی‌های دانش‌آموزان دست نبرید و آن‌ها اجازه دهید تا هرگونه که دوست دارند نقاشی بکشند.
۸. بعد از تمام شدن نقاشی‌ها، درباره‌ی هر یک از کارها گفتگو کنید، اجازه دهید تا هر یک از دانش‌آموزان درباره‌ی کار خود صحبت کنند.
۹. نقاشی‌ها را برای مدتی، به دیوار کلاس بچسبانید.
۱۰. کثیف شدن دست، کاغذ و اطراف قطعی است. لذا مطمئن باشید که پس از گذشت مدت کوتاهی نظم و دقت آنان به حد قابل قبولی خواهد رسید.
۱۱. موقعیت مناسب را برای نقاشی دانش‌آموزان ایجاد کنید و دقت کنید که تمرین‌های مربوط به مراحل مختلف را به دقت انجام دهند.

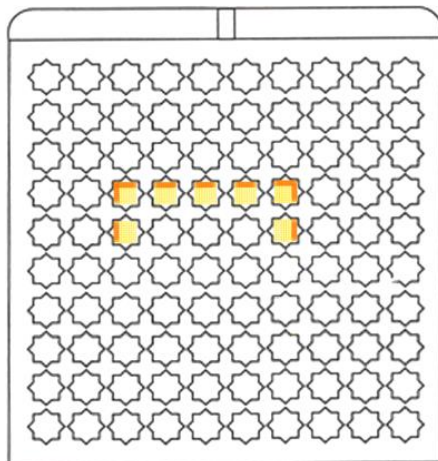
آموزش ساخت مربع با ۱۶ مهره:

وسایل لازم: مهره‌های جبری و ساده، لوح حساب

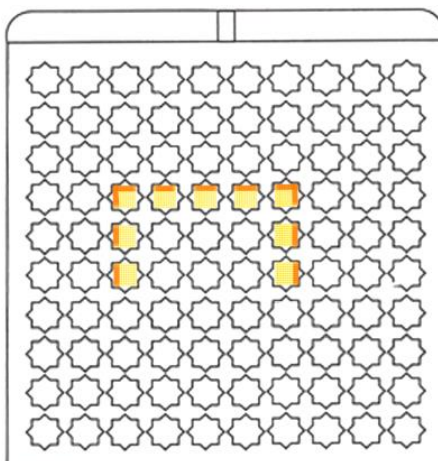
پیشرفته

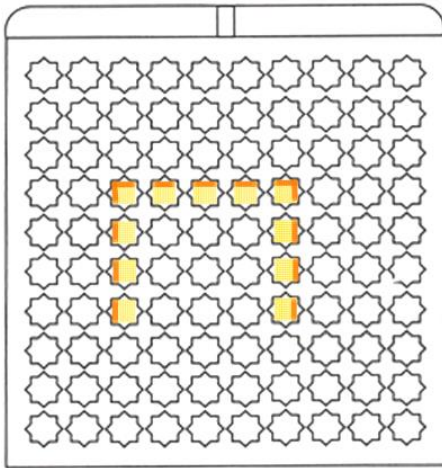
ردیف اول: ۲ مهره‌ی جبری و ۳ مهره‌ی ساده در لوح حساب قرار دهید، به طوری که مهره‌ی اول (جبری) از سمت راست حرف «د» بریل و مهره‌ی پنجم (جبری) حرف "ف" بریل باشند و سه مهره‌ی ساده‌ی میانی عدد ۴ را نشان دهند.

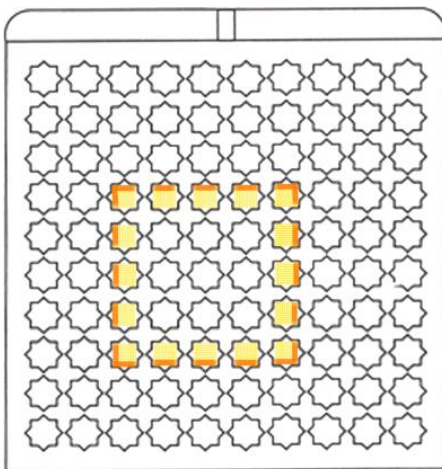
ردیف دوم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های اول و پنجم قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست ۶ عددی و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

ردیف سوم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های ردیف دوم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست عدد ۶ و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

ردیف چهارم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های ردیف سوم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست عدد ۶ و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

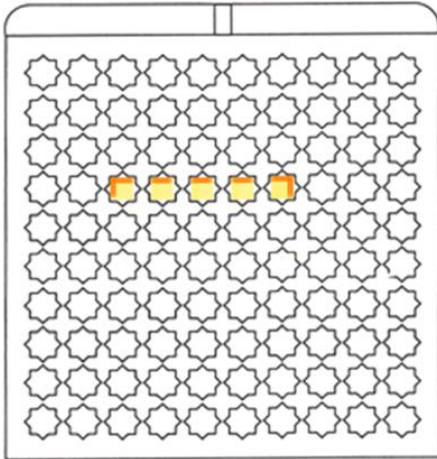
ردیف پنجم: ۲ مهره‌ی جبری و ۳ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های ردیف چهارم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی اول (جبری) حرف ج و مهره‌ی پنجم (جبری) حرف هـ بریل باشند و ۳ مهره‌ی ساده عدد ۸ را نشان دهند.

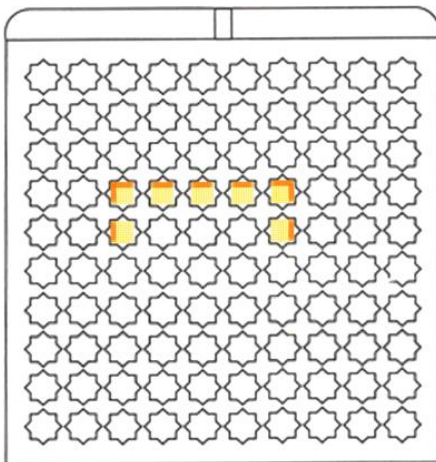
آموزش ساخت مستطیل با ۱۲ مهره (۱)

وسایل لازم: مهره‌های جبری و ساده، لوح حساب پیشرفته.

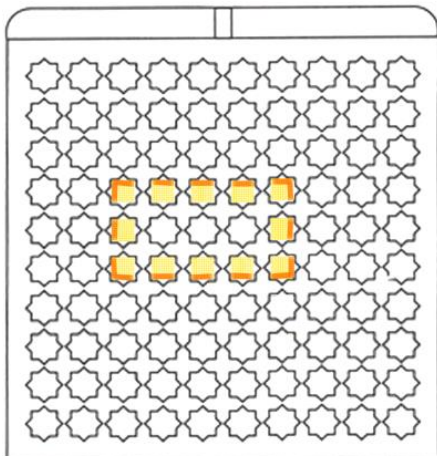
ردیف اول: ۲ مهره‌ی جبری، و ۳ مهره‌ی ساده به صورت افقی در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی اول و پنجم جبری باشند و مهره‌ی اول حرف «د» بریل و مهره‌ی پنجم حرف «ف» بریل باشند و سه مهره‌ی ساده عدد ۴ را نشان دهند.

ردیف دوم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های اول و پنجم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست عدد ۶ و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

ردیف سوم: ۲ مهره‌ی جبری و ۳ مهره‌ی ساده به صورت افقی در زیر مهره‌های ردیف دوم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی اول و پنجم جبری باشند مهره‌ی اول حرف ج بریل و مهره‌ی پنجم، حرف «ه» بریل باشند و سه مهره‌ی ساده، عدد ۸ را نشان دهند.

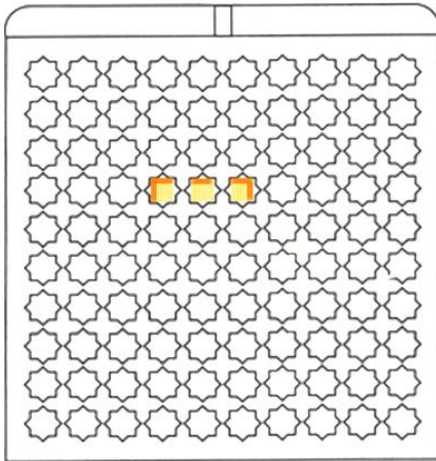

آموزش ساخت مستطیل با ۱۲ مهره (۲)

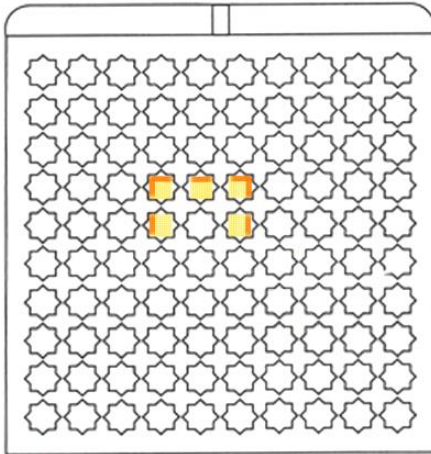
وسایل لازم: مهره‌های جبری و ساده، لوح حساب

پیشرفته

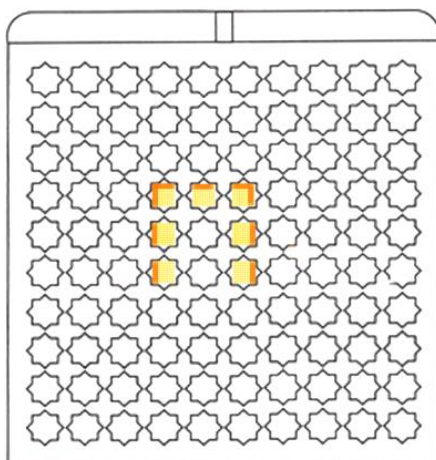
ردیف اول: ۲ مهره‌ی جبری و ۱ مهره‌ی ساده به صورت افقی در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی اول و سوم جبری باشند و مهره‌ی اول حرف «د» بریل و مهره‌ی سوم حرف «ف» بریل باشند و مهره‌ی ساده عدد ۴ را نشان دهد.

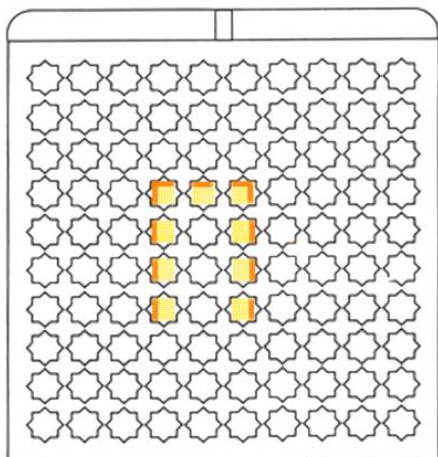
ردیف دوم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست عدد ۶ و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

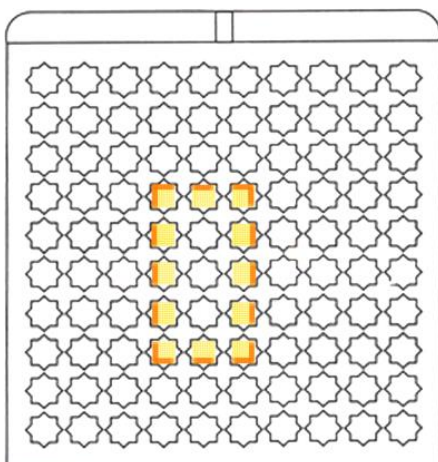
ردیف سوم: ۲ مهره‌ی ساده به صورت افقی در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره‌ی سمت راست عدد ۶ و مهره‌ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

ردیف چهارم: ۲ مهره ی ساده به صورت افقی در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره ی سمت راست عدد ۶ مهره ی سمت چپ عدد ۲ را نشان دهند.

ردیف پنجم: ۲ مهره ی جبری و ۱ مهره ی ساده به صورت افقی در زیر مهره های ردیف چهارم در لوح حساب قرار دهید به طوری که مهره ی اول و سوم جبری باشند و مهره ی اول حرف «ج» بریل و مهره ی سوم حرف «ه» بریل باشند و مهره ی ساده عدد ۸ را نشان دهد.

فصل ۲

نقاشی با انگشتان

نقاشی با انگشتان

وسایل لازم: رنگ گواش، کاغذ،

همکاران عزیز از دانش آموزان بخواهید:

مقداری رنگ گواش را در بشقاب بریزند و با انگشتان خود کارهای زیر را انجام دهند:

۱. پنج انگشت دست خود را داخل رنگ گواش ببرند!

سپس روی کاغذ قرار دهند، تا اثر انگشت هایشان روی کاغذ بماند.

۲. انگشتان و کف دست را داخل رنگ گواش نمایند!

سپس روی کاغذ قرار دهند تا اثر آن روی کاغذ باقی بماند.

بازی و تمرین:

با کمک انگشت اشاره‌ی خود و رنگ گواش، میوه‌های مختلف بکشید.

بخش سوم

قصه و نمایش

فصل ۱

قصه و شعر

قصه و شعر

مقدمه: «قرآن را یاد بگیرید که زیباترین گفتارهاست و در آن غور کنید که بهار دل‌هاست و از نورش شفا بگیرید که شفای قلب‌هاست و خوب و خوش بخوانید که پرفایده‌ترین قصه‌هاست.»

نهج‌البلاغه - خطبه ۸، ۱

قصه از زمانی متولد شده است که انسان به وجود آمده و تا زمانی که انسان هست، قصه هم خواهد بود. آیا قصه‌ی آدم و حوا را شنیده اید؟ شاید بزرگ‌ترها قصه‌ی رانده شدن آن‌ها را از بهشت، برای شما تعریف کرده باشند، شاید نخستین قصه، قصه‌ی آدم و حوا باشد که با فریب شیطان، از بهشت خدا رانده شدند. پدرها و مادرها، پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها همواره در لباس قصه با آب و تاب دادن به حوادثی که بر آن‌ها گذشته فرزندان را از پنج و خم زندگی آگاه ساخته و تجربه‌های خویش را به کوچک‌تر منتقل می‌کنند. کودکان دردنیای قصه‌ها بازی می‌کنند و با قصه‌ها بیدار می‌شوند و می‌خوابند و زندگی می‌کنند، شلوغ‌ترین بچه‌ها با آرامش به قصه‌ها گوش می‌سپارند. از قصه‌ها پند می‌آموزند و عبرت‌ها می‌گیرند و حتی در عالم رویا نیز قصه‌ها را دنبال می‌کنند. پس بیایید قصه‌ها را در برنامه‌ی زندگی آن‌ها قرار دهیم.

شرایط لازم برای بیان قصه:

۱. بهتر است پس از بیان قصه، آن را بخوانید تا به هنگام بازگویی، تسلط کافی را بر آن داشته باشید.
۲. با توجه به شناخت دانش‌آموزان، نحوه‌ی بیان قصه (روخوانی، قصه‌گویی) را تعیین کنید تا تأثیر عمیق‌تری داشته باشد.
۳. شرایط زمان، مکان و موقعیت دانش‌آموزان را در نظر بگیرید و قصه‌ی مناسب را انتخاب کنید.
۴. بهتر است قبل از شروع قصه، آمادگی لازم را در روحیه‌ی مخاطب‌ها ایجاد کنید تا به قصه صمیمانه‌تر توجه کنند.
۵. دقت داشته باشید که، آیا دانش‌آموزان تمایل به شنیدن قصه دارند؟
۶. نقاشی‌های مربوط به قصه را تهیه و در هنگام قصه‌گویی، مرحله به مرحله به دانش‌آموزان نشان دهید. (تصاویر برجسته)
۷. قصه‌گو در بیان قصه، باید در جای مناسب مخاطبان را به «فریاد کشیدن»، «هورا کشیدن»، «سوت زدن» و «کف زدن» وادار کند؛ تا هیجان و شادی را در آن‌ها ایجاد کند.
۸. حتماً نام نویسنده و نام کتاب را به هنگام بیان قصه معرفی کنید.
۹. بچه‌ها را در هنگام قصه‌گویی، در این کار شریک کنید.
۱۰. در هنگام قصه‌گویی، لحن و آهنگ متناسب با داستان انتخاب شود.

شرایط انتخاب قصه:

۱. شرط سنی مخاطب
۲. شرایط اجتماعی و آداب و رسوم (فرهنگ)
۳. توجه به زمان و مکان
۴. محتوای قصه که باید بار مثبتی به همراه داشته باشد.

فواید قصه‌گویی:

۱. قصه می‌تواند ذوق و علاقه به کتاب خواندن را برانگیزد و سطح کتاب‌خوانی کودکان و نوجوانان را بالا ببرد.
۲. قصه‌گویی به کودکان یاد می‌دهد که چگونه مطالب را از راه گوش دادن بیاموزند.
۳. در قصه‌گویی، مخاطبان با طرح خاطره یا پرسشی اطلاعات خود را تکمیل می‌کنند، بنابراین در پرورش استعدادها و پرورش قدرت خلاقیت بچه‌ها تأثیر به‌سزایی دارد.
۴. در برنامه‌ی قصه‌گویی امکان سفری شیرین و سریع‌تر به دنیای خیال برای مخاطب‌ها فراهم می‌شود.
۵. در قصه‌گویی، قصه‌گو با بهره‌گیری از حالت‌های چهره و حرکت دست و سر و ... به ادای کلمه می‌پردازد و سعی می‌کند تا مخاطب مفهوم خاص آن کلمه را حس کند. حس کردن در چنین مرحله‌ای فراتر از «فهمیدن» و «دریافتن» است.
۶. بچه‌های علاقمند به برنامه‌های قصه‌گویی بیشتر از دیگران قدرت تکلم داشته و در اعلام نظرها و خواسته‌های خود توانایی بیشتری دارند.
۷. قصه‌ها مهم‌ترین تمرین در پرورش قدرت بیان و تکلم بچه‌هاست، بنابراین این افراد در جامعه موفق‌ترند.

راهنمایی مخصوص قصه:

۱. هنگام بیان قصه، دقت داشته باشید دانش‌آموزان علاقه و توجه لازم را از خود نشان دهند.
۲. پس از پایان قصه، مسائل تربیتی و آموزنده قصه را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهید.
۳. می‌توانید قصه را نیمه تمام رها کنید و از دانش‌آموزان بخواهید، آن را تمام کنند.
۴. از دانش‌آموزان بخواهید نکات تربیتی و آموزشی قصه را بیان و نظرشان را اعلام کنند.
۵. بیان قصه‌های تعیین شده، اجباری نیست. مربیان می‌توانند از کتاب‌های آموزنده دیگری نیز استفاده کنند.
۶. به همه‌ی دانش‌آموزان اجازه دهید تا نظرات خود را اعلام کنند.
۷. در صورت نیاز، از دانش‌آموزان بخواهید قصه را به صورت نمایش اجرا کنند.
۸. از بحث‌ها و گفتگو، نتیجه‌گیری کنید، تا اهداف قصه بیان شده به دست آید.
۹. در هنگام قصه‌گویی، لحن و آهنگ مناسب با داستان انتخاب شود.

آشتی، آشتی!

نام کتاب: قصه‌های کوچک برای بچه‌های کوچک ۲

نویسنده: شکوه قاسم‌نیا

هدف: آموزشی و تربیتی

مامان گفت: «اسباب‌بازی‌هایت را از سر راه جمع کن!»

دختر گفت: «نمی‌توانم، حوصله ندارم!»

مامان گفت: «پنجره را که باز کرده‌ای، ببند!»

دختر گفت: «نمی‌توانم، حوصله ندارم!»

مامان از دست دختر ناراحت شد. او را دعوا کرد.

دختر گریه کرد و گفت: «من مامانِ بداخلاق نمی‌خواهم!»

مامان هم گفت: «من هم دختری که حرف گوش نکند، نمی‌خواهم!»

بابا از سرکار آمد، گرسنه و تشنه بود. به دختر گفت: «به مامانت بگو برایم غذا بیاورد.»

دختر گفت: «نمی‌توانم، چون با مامان قهرم.»

بابا به مامان گفت: «به دختر بگو برایم آب بیاورد.»

مامان گفت: «نمی‌توانم، چون با دختر قهرم.»

آن وقت بابا هم گفت: «من هم با دختر و مامانی که با هم قهرند، قهر می‌شوم.»

مامان بزرگ از راه رسید، دید که مامان و بابا و دختر با هم قهرند، اخم کرد و گفت: «من هم پسر و عروس و نوه‌ای را که با هم

قهرند، نمی‌خواهم.» آن وقت او هم با آن‌ها قهر کرد.

گربه‌ی خال خالی مامان بزرگ به اتاق آمد. گوشه‌ی چادر مامان بزرگ را کشید و گفت: «میومیو، من گرسنه‌ام.»

مامان بزرگ گربه را پیش کرد و گفت: «من حوصله ندارم، چون که با همه قهرم.»

گربه‌ی گرسنه رفت توی آشپزخانه، ظرف غذا را روی اجاق دید، بالا پرید، خواست سرش را توی ظرف بکند و غذا بخورد، ظرف

از روی اجاق افتاد پایین، مامان بزرگ از جا پرید و گفت: «وای، گربه غذا را ریخت!» و دوید به آشپزخانه، خواست ظرف را از روی

زمین بردارد، ظرف داغ بود و داد زد: «آی دستم!...» چون دستش سوخت.

بابا صدای مامان بزرگ را شنید. از جا پرید و گفت: «وای، دستش سوخت!» و دوید به طرف آشپزخانه. سر راه پایش گیر کرد به

اسباب‌بازی‌های دختر، افتاد زمین. داد زد: «آی پام!...»

مامان صدای بابا را شنید. از جا پرید و گفت: «وای، پایش درد گرفت!» و دوید به طرف بابا، سر راه، سرش خورد به پنجره‌ای که

دختر نبسته بود. داد زد: «آی سرم!...»

دختر صدای مامان را شنید. از جا پرید و گفت: «وای، سر مامانم درد گرفت!» و دوید به طرف مامان. مامان از درد ناله می‌کرد.

دختر بغلش کرد. سرش را بوسید و گفت: «ببخشید مامان جون، تقصیر من بود!»

مامان با مهربانی نگاهش کرد. لبخندی زد و گفت «عیب ندارد!» بعد هم دختر را بوسید و با او آشتی کرد. آن وقت هر دو خندیدند.

بابا وقتی که دید مامان و دختر با هم آشتی کرده‌اند، خوشحال شد. دردِ پاش را فراموش کرد و گفت: «آشتی، آشتی، من هم آشتی!»

آن وقت، هر سه خندیدند.

مامان بزرگ وقتی که دید مامان و دختر و بابا با هم آشتی کرده‌اند خوشحال شد. سوختنِ دستش را فراموش کرد و گفت: «آشتی، آشتی، من هم آشتی!»

آن وقت، هر چهار نفر خندیدند و از جا بلند شدند.

دختر زود پنجره را بست، اسباب‌بازی‌هایش را از سرِ راه جمع کرد. بعد هم دوید و رفت تا برای بابا آب بیاورد.

مامان بزرگ رفت و جارو آورد، تا غذایی را که گربه ریخته بود جمع کند.

مامان رفت و ظرف آورد، تا غذای تازه بپزد.

بابا چوب را برداشت و دنبال گربه دوید، تا او را ادب کند.

گربه هم میومیو کرد و پا گذاشت به فرار.

آقا موش باهوش

نام کتاب: قصه‌های کوچک برای بچه‌های کوچک ۲

نویسنده: شکوه قاسم نیا

هدف: آموزشی، تربیتی

یکی بود، یکی نبود، یک آقا موش بود که خیلی باهوش بود. روزی توی لانه‌اش خوابیده بود، صدای میومیو شنید، از خواب پرید. نگاه کرد و دید یک گربه‌ی چاق و چله جلوی در لانه نشسته است. از توی لانه داد زد: «آقا گربه سلام! می خواهی منو بخوری؟» گربه گفت: «آره که می‌خواهم! منتظرم بیایی بیرون. تا بگیرم و بخورم.»

آقا موش گفت: «چرا تو زحمت بکشی؟! دهانت را باز کن، خودم می‌پریم توی آن. اما چشم‌هایت را ببند تا نترسم.» گربه دهانش را باز کرد و چشم‌هایش را بست.

آقا موش ناگهان از توی لانه، یک سنگ بزرگ برداشت و پرت کرد توی دهان گربه.

گربه خیال کرد که موش پریده توی دهانش. دهانش را بست و سنگ را قورت داد. سنگ افتاد تو شکمش و تق ... صدا زد. گربه گفت: «این چه صدایی بود؟»

آقا موش داد زد: «این صدای استخوان‌های من بود، چون که من خیلی لاغر و استخوانیم اما یک خواهر کوچولو دارم که خیلی تپل تپل است. می‌خواهی او را بخوری؟»

گربه گفت: «آره که می‌خواهم! کجاست تا بگیرمش؟»

آقا موش گفت: «توی لانه است: اما تو زحمت نکش، دهانت را باز کن و چشم‌هایت را ببند، خودش می‌آید.» گربه دهانش را باز کرد و چشم‌هایش را بست.

آقا موش داد زد: «خواهر تپلی، بدو بیا پیش من، توی شکم آقا گربه!»

بعد هم یک سنگ دیگر برداشت و پرت کرد توی دهان گربه.

گربه دهانش را بست و سنگ را قورت داد. سنگ دوم افتاد روی سنگ اول و تق تق ... صدا داد.

گربه گفت: «این چه صدایی بود؟»

آقا موش داد زد: «خواهر کوچولویم بالا و پایین می‌پرد، بازی گوش می‌کند.»

گربه گفت: خب، بگو نکند!»

آقا موش گفت: «حرف مرا گوش نمی‌کند. فقط حرف آقا داداشم را گوش می‌کند، می‌خواهی او را صدا کنم؟»

گربه گفت: «آره، صدایش کند!»

بعد هم دهانش را باز کرد و چشم‌هایش را بست، تا داداش آقا موش هم برود توی شکمش.

آقا موش داد زد: «داداش جان، آقا داداش جان! خواهر کوچولویمان توی شکم گربه شلوغ کرده، بیا ساکتش کن!»

بعد هم یک سنگ دیگر برداشت و پرت کرد توی دهان گربه.

سنگ سوم رفت توی شکم گربه، افتاد روی سنگ دوم و اول، تق، تق و تق ... صدا داد.

گر به گفت: «چه خبر است، چقدر سر و صدا می کنید؟!»

آقا موش داد زد: «خبری نیست. آقا داداشم دارد خواهر کوچولویم را تنبیه می کند.»

گر به گفت: «بگو نکنند!»

آقا موش گفت: «گوش نمی کند. چون که عصبانی شده، باید یک کم آب خنک بخورد تا آرام شود.»

گر به گفت: «حالا من چه کار کنم؟»

آقا موش گفت: «اگر زحمتی نیست، برو لب حوض آب، یک کم آب بخور تا دل داداش خنک شود.»

گر به به راه افتاد و رفت لب حوض، خواست که آب بخورد، سنگ‌های توی دلش سنگینی کرد و گر به افتاد توی آب، قُلپ قُلپ آب خورد و میو میو صدا کرد.

آقا موش باهوش از لانه بیرون پرید. گر به را توی حوض دید. خوشحال شد و خندید. بعد هم دُم باریکش را گذاشت روی دوشش و رفت به گشت و تماشا.

راهنمایی مخصوص شعر:

۱. در ابتدا شعر را به صورت صحیح و با صدای بلند و رسا بخوانید.
۲. توجه دانش‌آموزان را به متن و مفهوم شعر جلب کنید.
۳. نکات آموزنده و تربیتی شعر را بیان کنید.
۴. از دانش‌آموزان بخواهید شعرها را به صورت آواز، بلند بخوانند.
۵. از دانش‌آموزان بخواهید برای آواز خود آهنگ بسازند.
۶. شعر را به صورت سرود درآورید و از دانش‌آموزان بخواهید آن را اجرا کنند.

آماده برای مدرسه

شاعر: افسانه شعبان نژاد

نام کتاب: چتری از گلبرگ‌ها

هدف: آموزشی، تربیتی

باز هم موی مرا
مادرم شانه زده
روی آن یک گل سر
شکل پروانه زده

خواهرم داده به من
کیف زیبای مرا
هست امروز قشنگ
همه چیز و همه جا

پدرم باز مرا
می‌سپارد به خدا
می‌کند بر سر من
مادرم مقنعه را

روی لب‌های همه
خنده مهمان شده است
موقع رفتن من
به دبستان شده است

«علی کوچولو، هی می خوابید»

شاعر: «اسدا... شعبانی»

نام کتاب: علی کوچولو و مدرسه

هدف: آموزشی و تربیتی

علی کوچولو صبح که می شد

از جای خود پا نمی شد

صورت «خود» رو «نمی شست»

تمیز و زیبا نمی شد

می خوابید و می خوابید

تا آن که آفتاب می اومد، می تابید

صدا می زد: «خوابی یا بیداری علی

مگه تو بی کاری علی

خروس می گفت:

«قوقولی قوقو»

سحر شده؛ علی کوچولو!

کلاغه می گفت:

قار و قار و قار

علی کوچولو، خوابی یا بیدار»

علی کوچولو جواب می داد:

«حرف نزنید، خوابم می آد.»

بعد می خوابید، نزدیک ظهر پا می شد

تنهای تنها می شد

حوصله اش سر می رفت

این ور و آن ور می رفت

داد می کشید : «آفتاب خانم»

آی قوقولی

آی کلاغه کجایید

کی پیش من می آیید؟

آن‌ها می‌دادند جواب:

«علی کوچولو، باز بخواب

کجا بیایم

تو تنبلی ما نمی‌آیم»

علی کوچولو همیشه تنها می‌موند

از همه چیز جا می‌موند

تا این که فهمید خودش

تنبلی خیلی زشته

هر کی سحرخیز باشه

دنیا براش بهشته

فصل ۲

نمایش

شاد بودن هنر است

شاد کردن هنری بالاتری

پینوکیو، شخصیت محبوب و مورد علاقه‌ی کودکان در اصل عروسکی چوبی بود که هم چون موجودی زنده زندگی یافت. او قادر شد خود به خود صحبت و حرکت کند. او توانست بی‌آن که کسی به او کمک کند تصویری واضح و آن‌چنان درخشان به وجود آورد که دیگران باور کنند واقعاً او موجودی زنده است.

اما در واقع، پینوکیو برخلاف این تصورات، جز خیال و تصویری سرشار از جادو، چیز دیگری نبود. او بخاطر عشق مرد نجاری که او را تراشیده بود جان یافت. جوهر نمایش عروسکی نیز جز این نیست. بازی دهنده یا بازی‌دهندگان عروسک در تماشاگر این تصور را به وجود می‌آورند که ظاهراً عروسک زنده است و خود به خود اعمالش را انجام می‌دهد.

راستی اگر بازی‌دهنده عروسک را قادر به حرف زدن، رقصیدن، قدم زدن و آوازخواندن نکنند، او چه خواهد کرد؟ بدون شک هم چون عروسکی بی‌جان برای بازی کودکان در گوشه‌ای خواهد افتاد. بدین ترتیب تنها زمانی عروسک زندگی می‌یابد که در میان دستان بازی‌دهنده قرار گیرد. به خاطر وجود اوست که عروسک به حرکت درمی‌آید و جان می‌گیرد و آن‌چنان زنده به نظر می‌رسد که گویی خودش به طور مستقل می‌چرخد و می‌خندد و راه می‌رود.

در یک اجرای حقیقتاً عالی نمایش عروسکی، بازی‌دهنده نادیده گرفته می‌شود و عروسک‌ها زنده تصور می‌شوند. انواع نمایش عروسکی عبارتند از: عروسک دستکشی، عروسک نوع میله‌ای، ماسک‌ها و ...

شما مربیان گرامی می‌توانید با انواع عروسک‌ها از جمله عروسک دستکشی، عروسک نوع میله‌ای، ماسک‌ها و ... نمایش‌های زیبایی را ترتیب داده تا دانش‌آموزان آن را به اجرا درآورند. البته سهل‌ترین، ساده‌ترین و کم‌هزینه‌ترین، استفاده از ماسک و اجرای نمایش با ماسک‌های درست شده توسط دانش‌آموزان می‌باشد.

برای ساخت ماسک‌ها: با استفاده از مقوا، ماسک‌های مناسبی بسازید، ماسک را می‌توانید روی یک دسته‌ی کوتاه چوبی نصب کنید و با یک دست، آن را جلوی صورت خود بگیرید. ماسک را به کمک یک قطعه کش نیز می‌توان روی صورت نگاه داشت. از عکس‌های بزرگ شده‌ی افراد نیز می‌توانید ماسک تهیه کنید.

نکات لازم جهت اجرای نمایش:

۱. یک موضوع نمایشی و یک نمایش‌نامه و داستان را در نظر بگیرید.
۲. نقش‌های نمایش‌نامه را میان دانش‌آموزان بر اساس توانایی آن‌ها تقسیم کنید و تمرینات لازم را انجام دهید.
۳. مکان مناسبی برای اجرای نمایش در نظر بگیرید. به طوری که بینندگان و شنوندگان آن بتوانند استفاده‌ی لازم را ببرند.
۴. برای ایفای بهتر نقش‌ها، حرکات و حالات شخصیت‌های اصلی را در اطراف زیرنظر گرفته تا پیوسته، تمرین و تکرار کنند.
۵. باید با صدای بلند و رسا، کلمات را به صورت صحیح و مناسب صحنه، بیان کنند.
۶. صداهای مختلف را تقلید و تمرین کنند.
۷. نرمش‌ها و فعالیت‌های مختلف را انجام دهند تا بدنشان انعطاف و آمادگی پذیرش حرکات شخصیت‌ها را داشته باشد.
۸. با توجه به ظاهر شخصیت‌ها، بچه‌ها را گرم کنید.
۹. لباس‌هایی مناسب با موقعیت مکان و زمانی نمایش‌نامه، طراحی و آماده کنید.
۱۰. صحنه‌های نمایش را تا جایی که امکان دارد، به صورت طبیعی و نزدیک به واقعیت بسازید.
۱۱. هماهنگی در حرکات و هم‌صدایی در بیان واژه‌ها را بادانش‌آموزان کار کنید.
۱۲. مربی به عنوان کارگردان، بر تمرینات دانش‌آموزان نظارت کافی داشته باشد و راهنمایی‌های لازم را بنماید.
۱۳. با توجه به دخترانه و پسرانه بودن مراکز آموزشی، در صورت تمایل تغییرات لازم در متن نمایش، داده شود.
۱۴. در اعیاد و جشن‌ها، نمایش دانش‌آموزان اجرا گردد، تا بعد اجتماعی آنان، تقویت گردد.
۱۵. برای اجرای بهتر نمایش، از آهنگ و ابزار موسیقی، استفاده گردد.

نام نمایش: حسنی می خواست قوی بشه

نام کتاب: حسنی چقدر شیطونه

نام نویسنده: اسدا... شعبانی

زمان: ۱۵ دقیقه

تعداد بازیکنان: ۳ نفر

شخصیت‌های اصلی: قصه‌گو، دکتر، حسنی

شخصیت‌های فرعی:

هدف: آموزشی و سرگرم کننده

راهنمایی مخصوص نمایش:

۱- فضای کلاس را متناسب با فضای مورد نیاز نمایش تزئین کنید.

۲- اجراء به وسیله‌ی دانش‌آموزان و با راهنمایی و نظارت مربی انجام گیرد.

قصه‌گو: حسنی چقدر زار بود لاغر و بیمار بود، تا او که رفت با غرغر پیش آقای دکتر.

(دکتر وارد صحنه شده و در جای خود بنشیند.....)

(حسنی با حالت ناراحتی و بیمار وارد اتاق دکتر شود)

دکتر: غذای هر روزت چیست؟

حسنی: آقا، پفک و لواشک و بستنی است.

دکتر: آی حسن!

به این چیزا لب نزن

اگر می‌خواهی قوی بشی، باید به من گوش کنی

این هله، هوله رو فراموش کنی

الان برو گوشت بخور، میوه بخور، ماست بخور

خوب که شدی، هر چه دلت خواست بخور

من که خودم دکترم،

لواشک و بستنی هم می‌خورم!

(حسنی و دکتر در حالی که دست یک‌دیگر را در دست گرفته‌اند، از صحنه خارج شوند)

قصه‌گو: حسنی به او گوش کرد.

هر چی که دکتر به او گفت،

از اون‌ها خورد، نوش کرد

تا کم‌کم قوی شد و قد کشید

به آرزویش رسید

یواش یواش جوون شد

بزرگ و پهلوون شد

(در پایان نمایش، حسنی با حالتی مانند پهلوانان و خیلی شاد و قوی، وارد صحنه شود، بچه‌ها سالم بودن او را ببینند)

نام نمایش: روز برفی

نام نویسنده: ...

زمان: ... دقیقه

تعداد بازیکنان: ... نفر

شخصیت‌های اصلی: .....

شخصیت‌های فرعی:

هدف: ...

راهنمایی مخصوص نمایش:

مریم پشت پنجره ایستاده است و با دستانش شیشه را که از بخار، خیس شده پاک می‌کند. برف آرام آرام می‌بارد. او بوی سرما و برف را خوب حس می‌کند.

مریم: ای کاش مادرم به من اجازه می‌داد تا به حیاط بروم و حسابی برف بازی کنم.

صدای در می‌آید مادر با چند نایلون میوه و سبزی وارد آشپزخانه می‌شود. مریم به آشپزخانه می‌رود.

مریم: سلام مامان خسته نباشی خیلی کار کردی ای کاش می‌تونستم کمکتون کنم! برای من خوراکی خریدید؟

مادر: بله دخترم هم خوراکی و هم میوه خریدم. تو باید هر روز که به مدرسه می‌ری با خودت میوه ببری خودت می‌دونی

خوردن میوه و سبزی چقدر برای سلامتی مفید و لازم است درسته!

مریم: بله مامان چون شما همیشه درست میگی. من حتما میوه می‌خورم.

مریم دست مادر را می‌گیرد و به طرف حیاط می‌برد.

مریم: مامان ببین چقدر برف اومد و حیاط پر از برف شده من دوست دارم به حیاط برم و برف بازی کنم. قول میدم لباس

گرم بپوشم و دستکش هم می‌پوشم.

مادر: باشه مریم جان برو بپوش بریم حیاط من هم می‌آیم.

مریم لباسش را می‌پوشد و با مادر وارد حیاط می‌شوند. صدای غار غار کلاغ‌ها می‌آید بوی سرما و برف دلپذیر است. مادر

دست مریم را می‌گیرد و می‌گوید

مادر: بیا بریم آدم برفی درست کنیم. ببین هویج و سبزی و بادمجان و سیب‌زمینی هم آوردم.

مریم با تعجب می‌گوید: مامان مگه می‌خوایم غذا درست کنیم؟

مادر: بیا تا بگم چی می‌خوایم درست کنیم. دستکش‌هایت را در بیاور عزیزم به این برف‌ها دست بکش چه حسی داری؟

مریم: حس سردی سفیدی و پاکی!

مادر: خب اگر گفتم با چه حسی سرما را متوجه شدی؟

مریم: بله می‌دونم خانم زنگ علوم گفته حس لامسه.

مادر: آفرین دخترم. حالا گوش کن صدای کلاغ‌ها را می‌شنوی؟

مریم: بله مامان با حس شنوایی می‌شنوم.

مادر: آفرین سؤال نکرده جواب دادی! باشه کلاس علوم تعطیل شد بریم سراغ آدم‌برفی زود درست کنیم که باید بریم شام بپزیم.

مریم به کمک مادر یک آدم‌برفی کوچولو درست می‌کند.

مادر: خب مریم خانم حالا وقت چی؟ این آدم‌برفی چه چیزهایی ندارد؟

مریم دستی به آدم‌برفی می‌کشد و فکر می‌کند.

مریم: چشم، دهان، بینی، گوش، دست و پا.

مادر: آفرین دخترم بریم سبزیجات را بیاوریم شروع کنیم هر کدام را برای یک از اعضای بدنش بگذاریم.

مریم اول هویج را برمیدارد و به جای بینی روی صورت آدم‌برفی می‌گذارد. بعد سبزی‌ها را روی سرش به جای مو می‌گذارد.

اما بادمجان و سیب‌زمینی را نمی‌دانست کجا و برای چه چیزی بگذارد. رو مادر می‌گوید.

مریم: مامان چشم‌هاش، دهانش و گوش ... رو چی کار کنم.

مادر: عزیزم بادمجان را باید نصف کنیم و به جای چشم بگذاریم. سیب‌زمینی را هم نصف کنیم و برای گوش‌ها و یک گوجه

هم می‌آوریم برای دهانش. خوبه

مریم: وای مامان چقدر جالب می‌شه آفرین به مامان با هوش و زرنگم.

تمام اعضای بدنش کامل می‌شود. مریم خیلی خوشحال می‌شود. فریاد می‌زند.

مریم: وای چه قشنگ شد راستی مامان دست و پایش چی؟

مادر: عزیزم دستش رو توی جیبش گذاشته پایش هم داخل برف دیده نمی‌شه. درسته؟

مادر شال و کلاه مریم را برمی‌دارد و روی سر و گردن آدم‌برفی می‌گذارد. هر دو با هم می‌خندند و به طرف اتاق می‌روند.

آن روز برفی به مریم خیلی خوش گذشت چون از مادرش خیلی چیزهای جدید یادگرفت.

